

کوثر قرض الحسنه در مقابل تکاثر ربا

حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر مرضی جوادی املی

مبارزه با ربا در نظام بانکداری و مالی کشور نیازمند یک مهندسی دقیق و بازتعریف قواعد مختلف برای این حرکت است تا این جنبش بر اساس آن قواعد و با درستی بنا نهاده شود. از این جهت لازم است مؤلفه‌های اصلی حوزه اقتصاد از منظر فقه، حقوق، اخلاق و فرهنگ باز تعریف شود تا علاوه بر تولید یک فرهنگ اقتصادی مناسب، مشخص شود که اگر نظام پولی و بانکی کشور بر این قواعد منطبق نیست، باید چه راهکار یا راهکارهایی اتخاذ شود. در این مختصر، از منظر یاد شده به چند نکته و محور اساسی اقتصاد مروری اجمالی با رویکرد آسیب‌شناسانه خواهیم داشت:

بنا توجه به غلبه فرهنگ ربا، از دیدگاه برخی اندیشمندان اقتصاد مترادف با ربا در نظر گرفته شده تا جایی که عنوان می‌شود برخی از کسانی که دانش اقتصاد را خوانده‌اند، بعدها از خوانش این علم توبه کرده‌اند! اما حقیقت آن است که علم اقتصاد مانند علم سیاست، فلسفه و دیگر علوم، با یک علم و یک دانش است و جهان را علم و دانش اداره می‌کند. اقتصاد امروزه به عنوان یکی از مؤلفه‌ها و ستونهای اصلی اساسی نظام کشور و جهان مطرح است و مامنی توایم همه ضعیفهایی را که در اقتصاد کشور و جهان وجود دارد، به مسأله ربا مربوط بدانیم.

شکی نیست که ربا یک جریان منحرف، منط و محکوم است که در همه ادیان الهی جهان، به خصوص دین مبین اسلام محکوم و نهی شده، با وجود این در حوزه اقتصاد کشور و جهان وجود و وقوع دارد اما بسیاری از مشکلات و نابسامانیهای اقتصادی ناشی از سیاستهای غلط سیاسی و اجتماعی وی تبدیری هاست که ریشه به مسأله ربا ندارد.

بر کسی پوشیده نیست که بسیاری از معضلات اقتصادی کشور در سالهای اخیر خاستگاههای سیاسی داشته است و عامل بسیاری از انهایی تدبیری و به تعبیر حضرت آیت‌الله العظمی جوادی املی «بی عرضگی» و دادن اموال به دست سفاهو بود.

اقتصاد مد نظر ادیان توحیدی

ربا لازم است تحلیل بشود که ربا چیست و چه آثار سوء و مخربی در جامعه دارد و چگونه باید با آن مقابله کرد و چه راهکارهایی برای مقابله با آن وجود دارد. برای این مهم ابتدا باید دانش اقتصاد را بر اساس آموزه‌های وحیانی تولید کنیم. در اقتصاد مدنظر ادیان توحیدی دستگاه اقتصاد باید با سیاست، فرهنگ و دیگر دستگاهها هماهنگ باشد که در اقتصاد متداول امروزی گاه به دلیل نبود این هماهنگی، شاهد پیش آمدن مشکلات اقتصادی و تبعات ناشی از آن می‌باشیم.

تعریف ربا در آموزه‌های اسلامی تعریف مشخصی است و عبارت است از: «هر قرضی که در زمان معین منجر به سود و افزایش معین بشود»، که در این صورت از نظر اسلام کل این معامله اعم از اصل و سود باطل است. ربا را ناحیه خداوند کی آسیب و آفت جدی نسبت به حیات فردی و اجتماعی انسان شناخته شده تا جایی که می‌فرماید: **«یَمْحَقُ الله الربا»** (بقره: ۲۷۸)

ربا از منظر فقه اسلامی دو نوع است: ربای معاملی و ربای قرضی. **ربای معاملی** در مکمل و موزون است که در این یادداشت فرصت پرداختن به آن نیست؛ اما آنچه امروزه به عنوان یک بحران خود را نشان داده است، مسأله ربای قرضی است.

حرمت ربای قرضی هم در آیات و هم در روایات به وضوح نشان داده شده است، چرا که ربا به تنها جامعه را از نظر اقتصادی، بلکه از نظر فرهنگی، اجتماعی و اخلاقی نیز به زیانودی می‌کشد. در جهت ریشه کنی و مبارزه با ربا، خداوند حق اصل را به عنوان سیاست کلی این امت تعیین نموده است که این سیاست اساسی در آیات و احادیث سوره مبارکه حشر بیان شده است و حضرت آیت‌الله العظمی جوادی آن را تفسیر شریف تسنیم ذیل این آیه بحث بسیار مفصل و دقیقاً را بیان کرده‌اند.

خداوند در این آیه می‌فرماید: **«لَیْ لَا یُکُونُ دَوْلَةٌ لِأَغْضَاءٍ مُّتَمِکَّةٍ»**، یعنی اموال تنها در اختیار اشخاص ثروتمند نباشد، بلکه از نظر فرهنگی، اجتماعی و اخلاقی نیز به زیانودی می‌کشد. در جهت ریشه کنی و مبارزه با ربا، خداوند حق اصل را به عنوان سیاست کلی این امت تعیین نموده است که این سیاست اساسی در آیات و احادیث سوره مبارکه حشر بیان شده است و حضرت آیت‌الله العظمی جوادی آن را تفسیر شریف تسنیم ذیل این آیه بحث بسیار مفصل و دقیقاً را بیان کرده‌اند.

خداوند در این آیه می‌فرماید: **«لَیْ لَا یُکُونُ دَوْلَةٌ لِأَغْضَاءٍ مُّتَمِکَّةٍ»**، یعنی اموال تنها در اختیار اشخاص ثروتمند نباشد، بلکه از نظر فرهنگی، اجتماعی و اخلاقی نیز به زیانودی می‌کشد. در جهت ریشه کنی و مبارزه با ربا، خداوند حق اصل را به عنوان سیاست کلی این امت تعیین نموده است که این سیاست اساسی در آیات و احادیث سوره مبارکه حشر بیان شده است و حضرت آیت‌الله العظمی جوادی آن را تفسیر شریف تسنیم ذیل این آیه بحث بسیار مفصل و دقیقاً را بیان کرده‌اند.

خداوند در این آیه می‌فرماید: **«لَیْ لَا یُکُونُ دَوْلَةٌ لِأَغْضَاءٍ مُّتَمِکَّةٍ»**، یعنی اموال تنها در اختیار اشخاص ثروتمند نباشد، بلکه از نظر فرهنگی، اجتماعی و اخلاقی نیز به زیانودی می‌کشد. در جهت ریشه کنی و مبارزه با ربا، خداوند حق اصل را به عنوان سیاست کلی این امت تعیین نموده است که این سیاست اساسی در آیات و احادیث سوره مبارکه حشر بیان شده است و حضرت آیت‌الله العظمی جوادی آن را تفسیر شریف تسنیم ذیل این آیه بحث بسیار مفصل و دقیقاً را بیان کرده‌اند.

حضرت آیت‌الله العظمی جوادی املی این ابانیست مالی و به تعبیر قدرت را تعبیر به «تکاثر» می‌کنند. ایشان در مقابل تکاثر، عبادت را «کوثر» و ربا را فراراشند. حال این سوال مطرح می‌شود که کوثر در مقابل تکاثر مالی و با کوثر در مقابل تکاثر سیاسی چیست؟

کوثر، تکاثر
مهمترین وظیفه مسئولان امروزه ایجاد کوثر مناسب در مقابل تکاثر است. باید این راهبرد را ابتدا در کشور و سپس در جهان مطرح کنیم؛ چرا که احکام و دستورات دینی در سه سطح ملی، منطقه‌ای و بین المللی مطرح شده است و این راهبرد قطعاً می‌تواند اهدافی بین المللی باشد؛ بنابراین توزیع قدرت به خصوص فساد پدید می‌آید، به جز در دست معصوم که توسط خداوند به ایشان سپرده شده است.

حضرت آیت‌الله العظمی جوادی املی این ابانیست مالی و به تعبیر قدرت را تعبیر به «تکاثر» می‌کنند. ایشان در مقابل تکاثر، عبادت را «کوثر» و ربا را فراراشند. حال این سوال مطرح می‌شود که کوثر در مقابل تکاثر مالی و با کوثر در مقابل تکاثر سیاسی چیست؟

کوثر، تکاثر
مهمترین وظیفه مسئولان امروزه ایجاد کوثر مناسب در مقابل تکاثر است. باید این راهبرد را ابتدا در کشور و سپس در جهان مطرح کنیم؛ چرا که احکام و دستورات دینی در سه سطح ملی، منطقه‌ای و بین المللی مطرح شده است و این راهبرد قطعاً می‌تواند اهدافی بین المللی باشد؛ بنابراین توزیع قدرت به خصوص فساد پدید می‌آید، به جز در دست معصوم که توسط خداوند به ایشان سپرده شده است.

چندی پیش، مقداری از دستنوشته‌های گمشده زنده یاد جلال آل احمد به طور اتفاقی پیدا شد. این رویداد خوشایند و شورآفرین، پدان معناسه که بخشهای تازه‌ای از حقایق مربوط به احوال و آثار این شخصیت فرهنگی – سیاسی کشورمان، در نهادهای و اهل تحقیق قرار گرفته و اکنون می‌توانیم با خیال راحت، بسیاری از جعلیاتی را که او نسبت داده شده و هویت تاریخی‌اش را مخدوش کرده است، دوربریزیم و بر اساس مستندات قوی و واقعی مزبور، تابلویی واقعی‌تر از این نویسنده نامدار داشته باشیم. به همین علت، باید از کسانی که در طول این چهل و پنجاه سال، دانسته یا ندانسته در حفظ این دستنوشته‌ها کوشیده‌اند و چنین خدمتی به تاریخ ادبیات فارسی کرده اند، سپاسگزاری نمود.

همان طور که ضمن معرفی بخشهایی از این دستنوشته‌ها از طریق روزنامه اطلاعات و همچنین توسط خیرگزاری ایسا و مهر در تاریخ ۲۶ خرداد ۱۳۹۳ به اطلاع عموم رسید، قسمتی از این دستنوشته‌ها را که از لحاظ شکلی و محتوایی آماده بودند و انتشارشان هم حساسیت زیادی را برنمی انگخت، قبلاً مرحوم

نظرها و اندیشه‌ها

بنویسم؟ هیچی. امروز خانه مانده‌ام. صبح باز حماقت کردم و رفتم برفروبی. این روزها برف کلاتی آمده است، بزرگترین برف بارش تا زیر پنجره‌های شمالی را برفی که از شیروانی ریخته است، پوشانده. سر دیوارها ۵۰ سانتی برف نشسته بود و بام آشیزخانه هم ترفوفه مانده بود. رفتم همه را رو رفتم و کمرم کمافی‌السابق دردگرفت…

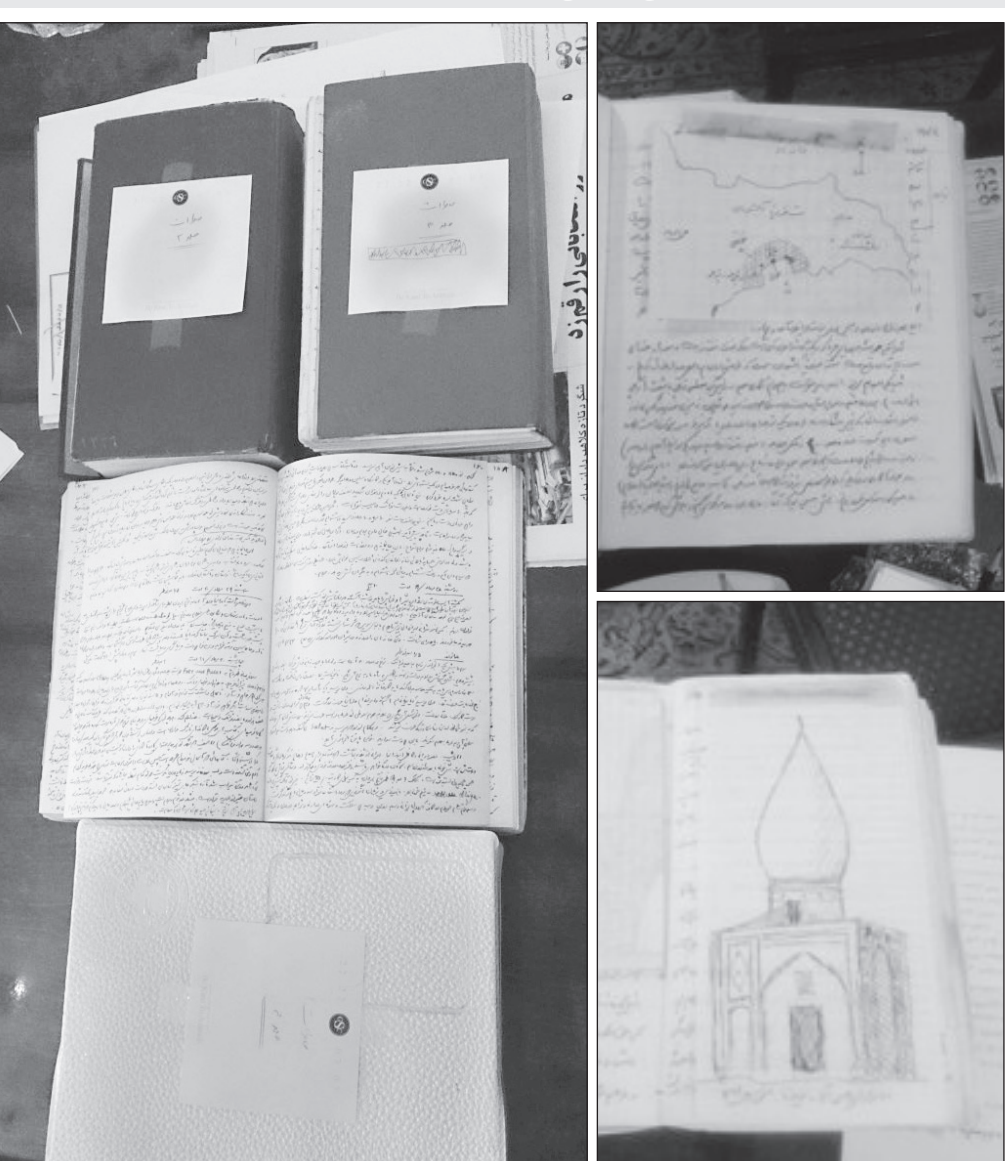
(۴) جمعه اول فروردین، نوروز ۱۳۳۷ – ساعت ۷ صبح: دیشب سخت دل گرفته بودم. امروز صبح بهتر است. دیشب مدت‌ها در رختخواب فکر کردم. فکرعقب‌ماندگی‌ها، نبوده‌ها، محرومیت‌ها، بیگاری‌ها و ازین قبیل را می‌کردم. و بالاخره هم خواب به‌مدام آمد. و امروز وقتی این کفایت‌م‌آب‌ها در اوایل حلول عید سخنرانی کردند، از حافظ فال گرفتم، «لا ای طوطی گویای اسرار» را به فال نیک گرفتم و همین حالم بهتر کرد…

(۵) چهارشنبه ۲۵ تیر ۱۳۳۷ – بعدازظهر: …به‌ریشب رفتم منزل عابدی، ملکی از راه نرسیده، آپریم را گرفته دم چک و اصول دین ازو می‌پرسد که: به عقیده شما در آمریکا وضع سرمایه‌داری از نظر مارکسیسم چه جوری است؟ و ازین بابلی… غیر ازین،

گزارشی به مناسبت ۱۸شهریور، چهل وپنجمین سالروزدرگذشت جلال آل احمد

خاطره‌اش را گرامی‌بداریم و خاطراتش را منتشرکنیم

محمدحسین دانایی – خواهرزاده جلال آل احمد

شمس آل‌احمد چاپ کرده است: آثارِی مثل «سفر روس»، «سفر فرنگ»، «سفر آمریکا»، «سفر به ولایت عزرائیل» و همین‌طور کتاب معروف «سنگی بر گوری». گرچه انتشار این کتاب آخری در زمان حیات خاتم‌مسبین دانشور کمی غیرمطربه بود و تا حدودی باعث رنجش ایشان شد؛ ولی روی هم رفته می‌توان گفت که انتشار این بخش از دستنوشته‌های مرحوم جلال آل‌احمد، از مدیریت خوبی برخوردار بود و با مشکلات زیادی مواجه نشد.

علاش هم این بود که همه دست‌اندرکاران قضایه در آن زمان، قبول داشتند که آثار مزبور اصولاً برای انتشار نوشته شده‌اند و در نتیجه، در بارهٔ ضرورت انتشار آنها تردیدی وجود نداشت؛ اما بخش اخیر دستنوشته‌ها که به تازگی پیدا شده، فاقد چنین قطعیت اجتماعی است و به همین علت، تصمیم‌گیری در مورد انتشار آنها، نیازمند مقدماتی است که ارائهٔ این گزارش، یکی از آنهاست.

یاداشتهای روزانه

مهمترین و در عین حال، آماده‌ترین قطعه در میان دستنوشته‌های چاپ نشده‌ای که اخیراً پیدا شده‌اند، خاطرات یا یاداشتهای تقریباً روزانهٔ جلال آل‌احمد است، مشتمل بر ۲۱۵۰ صفحه در چهار دفترچه. این یاداشته‌ا از تاریخ ۱۸ مرداد ۱۳۴۴ شروع می‌شوند و تا حدود بیست ماه قبل از درگذشت او، یعنی تا تاریخ ۲۳ دی ماه ۱۳۴۶ ادامه می‌یابند.

«جلال: [نگارنده] به این کار باطل عادت کرده است. هر وقت بیکار است، هر وقت دلنگت است، هر وقت احتیاج به قلم‌زدن دارد، هر وقت می‌خواهد خودش را تحریک به

بزنم به خودم که مرتب‌تر باشم و منظم‌تر بنویسم و تذنبلی خودداری کنم و رخوت محیط را هر چه کمتر ببیزیم

چهارشنبه ۲۹ فروردین ۱۳۳۵ – ۵/۵ بعدازظهر:…

(۲) شنبه ۲۵ تیر ۱۳۳۵ – نیم بعدازظهر: یاد بخیر! عجب روزی بود. هر گچه من در آن سال تهران نبودم… ولی اخبارش را با چه ولعی می‌شنیدم؟ سیام تیر! چه کشتارای چه ایدملی! چه پیروزی بزرگی! و عجب گرما و شوری! عصرها هم می‌رفتم… در قهوه‌خانه‌ها چیزی می‌خوردیم و پای رادیو اخبار را گوش می‌دادیم… به هر صورت، یادش بخیر! این روزها زیاد پیش نمی‌آید. چه اتفاقاتی ممکن بود در ضمن این روز بيفتد و چه استفاده‌هایی می‌شد به نفع مردم از چنین واقعه‌ای در راه! و حیف که تمام این‌ها رها شده بود! ممتنورا و فعلاً باز همان خبرخوری بیست ساله و صد بار برتر دارد شروع می‌شود، یعنی شروع شده است و خدا عاقبتش را به خیر کند…

چند نمونه

(۱) چهارشنبه ۲۹ فروردین ۱۳۳۵ – ۵/۵ بعدازظهر:… داریوش و گلستان هر دو اوتومبیل خریده‌اند و به این طریق، باید سبیل ما را چرب کنند. پلدروسخته‌ها، و گر نه هو می‌کنیم که به زودی به دست اورا قچی بيفتند…

(۲) شنبه ۲۵ تیر ۱۳۳۵ – نیم بعدازظهر: یاد بخیر! عجب روزی بود. هر گچه من در آن سال تهران نبودم… ولی اخبارش را با چه ولعی می‌شنیدم؟ سیام تیر! چه کشتارای چه ایدملی! چه پیروزی بزرگی! و عجب گرما و شوری! عصرها هم می‌رفتم…

در قهوه‌خانه‌ها چیزی می‌خوردیم و پای رادیو اخبار را گوش می‌دادیم… به هر صورت، یادش بخیر! این روزها زیاد پیش نمی‌آید. چه اتفاقاتی ممکن بود در ضمن این روز بيفتد و چه استفاده‌هایی می‌شد به نفع مردم از چنین واقعه‌ای در راه! و حیف که تمام این‌ها رها شده بود! ممتنورا و فعلاً باز همان خبرخوری بیست ساله و صد بار برتر دارد شروع می‌شود، یعنی شروع شده است و خدا عاقبتش را به خیر کند…

(۳) شنبه ۲۵ تیر ۱۳۳۵ – نیم بعدازظهر: یاد بخیر! عجب روزی بود. هر گچه من در آن سال تهران نبودم… ولی اخبارش را با چه ولعی می‌شنیدم؟ سیام تیر! چه کشتارای چه ایدملی! چه پیروزی بزرگی! و عجب گرما و شوری! عصرها هم می‌رفتم…

در قهوه‌خانه‌ها چیزی می‌خوردیم و پای رادیو اخبار را گوش می‌دادیم… به هر صورت، یادش بخیر! این روزها زیاد پیش نمی‌آید. چه اتفاقاتی ممکن بود در ضمن این روز بيفتد و چه استفاده‌هایی می‌شد به نفع مردم از چنین واقعه‌ای در راه! و حیف که تمام این‌ها رها شده بود! ممتنورا و فعلاً باز همان خبرخوری بیست ساله و صد بار برتر دارد شروع می‌شود، یعنی شروع شده است و خدا عاقبتش را به خیر کند…

(۴) چهارشنبه ۲۹ فروردین ۱۳۳۵ – ۵/۵ بعدازظهر:… داریوش و گلستان هر دو اوتومبیل خریده‌اند و به این طریق، باید سبیل ما را چرب کنند. پلدروسخته‌ها، و گر نه هو می‌کنیم که به زودی به دست اورا قچی بيفتند…

(۵) چهارشنبه ۲۹ فروردین ۱۳۳۵ – ۵/۵ بعدازظهر:… داریوش و گلستان هر دو اوتومبیل خریده‌اند و به این طریق، باید سبیل ما را چرب کنند. پلدروسخته‌ها، و گر نه هو می‌کنیم که به زودی به دست اورا قچی بيفتند…

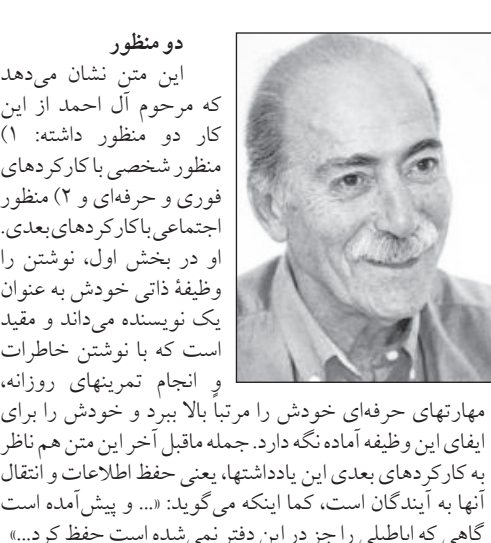
(۶) چهارشنبه ۲۹ فروردین ۱۳۳۵ – ۵/۵ بعدازظهر:… داریوش و گلستان هر دو اوتومبیل خریده‌اند و به این طریق، باید سبیل ما را چرب کنند. پلدروسخته‌ها، و گر نه هو می‌کنیم که به زودی به دست اورا قچی بيفتند…

(۷) چهارشنبه ۲۹ فروردین ۱۳۳۵ – ۵/۵ بعدازظهر:… داریوش و گلستان هر دو اوتومبیل خریده‌اند و به این طریق، باید سبیل ما را چرب کنند. پلدروسخته‌ها، و گر نه هو می‌کنیم که به زودی به دست اورا قچی بيفتند…

(۸) چهارشنبه ۲۹ فروردین ۱۳۳۵ – ۵/۵ بعدازظهر:… داریوش و گلستان هر دو اوتومبیل خریده‌اند و به این طریق، باید سبیل ما را چرب کنند. پلدروسخته‌ها، و گر نه هو می‌کنیم که به زودی به دست اورا قچی بيفتند…

(۹) چهارشنبه ۲۹ فروردین ۱۳۳۵ – ۵/۵ بعدازظهر:… داریوش و گلستان هر دو اوتومبیل خریده‌اند و به این طریق، باید سبیل ما را چرب کنند. پلدروسخته‌ها، و گر نه هو می‌کنیم که به زودی به دست اورا قچی بيفتند…

است، درباره علت نوشتن یادداشت‌های روزانه چنین آورده است: «درست است که با شروع این دفتر سوم، باز همان سؤال همیشگی مطرح است که: برای چه؟ و گرچه اصلاً مطرح نیست که برای چه می‌نویسی این بابلی را که اغلب از سرب‌بی حوصلگی است که تریبی ندارد و درون نگری مکنی در آن نیست و از وقایع، گزارش معبّلی است و آن هم نه از همه وقایع و تازه اگر هم از همه وقایع می‌بود، مگر چه اتفاقی در این خراب‌شدن و در این معبّلی از این خراب‌ شده که تو خودت را در آن زندانی کرده‌ای، روی می‌دهد که قابل یادداشت کردن باشد؟ و ازین سؤال‌هایی بی‌جواب. ولی دل‌ای دیگر خوشبینی جواب‌دهنده، مغز در این است که به این کار باطل عادت کرده است. هر وقت بیکار است و هر وقت دارد، ولی چیزی برای گفتن ندارد؛ هر وقت می‌خواهد خودش را تحریک به نوشتن کند؛ هر وقت می‌خواهد مشق کند… و بسیاری مواقع دیگر، به این دفتر روی می‌آورد. و پیش آمده است گاهی که اباطیلی را جز در این دفتر نمی‌شده است حفظ کرد و چه بهتر. و اما مطلبی که برای ازین به بعد می‌آید است که باز یک «هی» بزنم به خودم که در ترتیب‌تر باشم و منظم‌تر بنویسم و از تذنبلی خودداری کنم و رخوت محیط را هر چه کمتر ببیزیم و الخ…»

دو منظور این متن نشان می‌دهد که مرحوم آل احمد از این کار دو منظور داشته: (۱) منظور شخصی با کارکردهای فوری و حرفه‌ای و (۲) اجتماعی با کارکردهای معنوی.

او در بخش اول، نوشتن را وظیفهٔ ذاتی خودش به عنوان یک نویسنده می‌داند. و مقید است که با نوشتن خاطرات و انجام تمرینهای روزانه،

مهارتهای حرفه‌ای خودش را مرتباً بالا ببرد و خودش را برای ایفای این وظیفه آماده کند دارد. جمله‌ماقیل آخر این متن هم ناظر به کارکردهای بعدی این یاداشته‌ها، یعنی حفظ اطلاعات و انتقال آنها به آیندگان است، کما اینکه می‌گوید: «… و پیش‌آمده است گاهی که اباطیلی را جز در این دفتر نمی‌شده است حفظ کرد…»

معنای مستفاد از این عبارت این است که یکی از وظایف دفترچه‌های مزبور، به قول خود جلال «حفظ اباطیل» بوده است.

و اکنون که سالها از آن زمان گذشته و سبب روزگار چندین بار چرخیده، متوجه می‌شویم که مرحوم آل احمد در این زمینه موفق شده و توانسته است با نوشتن این یاداشته‌ها، از حلقهٔ محدودیت‌ها عبور کند و به قول خودش «فریاد زمانه خودش» باشد.

۲- گرچه مرحوم آل احمد مثل اکثر باسوادهای آن دوره، خوش خط بود و از لحاظ نظم و ترتیب هم بالاتر از حد متوسط جامعه قرار می‌گرفت، ولی با وجود این، خوش خطی و نظم و ترتیب چشمگیر این یاداشته‌ها و همین طور شماره‌گذاری تمام صفحات، قرینه‌ای است حاکی از آنکه او می‌دانسته است که

این خاطرات در آینده خوانندگان خواهند داشت و کاربریشان محدود به موارد شخصی خودش نخواهد بود.

۳- مرحوم آل احمد در صفحات کتابی و ابتدای هر یک از مجلدات این مجموعه، عبارات و تائید را نوشته است که مثل حلقه‌های رابط عمل می‌کنند و باعث اتصال صحیح مجلدات مزبور به یکدیگر می‌شوند. این هم قرینه دیگری است حاکی از

این که او از آن آینده این یاداشته‌ها خبر داشته و می‌خواسته است با درج این عبارات و نشانه‌ها، خواننده‌های بعدی را هدایت کند تا بتوانند به راحتی پیوند بین مجلدات مختلف را درک کنند.

به عنوان مثال، در پایان جلد دوم نوشته است: «دنبالهٔ این اباطیل در دفتر دیگری به همین طرح و قطع و شکل دنبال خواهد شد که مثلاً دفتر روزنامهٔ سال ۱۳۳۹ است، چاپ بانک ملی ایران».

سبب ادامهٔ این نشانه‌ها را در ابتدای جلد سوم می‌بینیم با این شرح: «دنبالهٔ اباطیلی که تا ص ۱۰۷۲ در دفتر دیگری به همین قطع و طرح و شکل (دفتر یادداشت روزانه چاپ بانک ملی ایران سال ۱۳۳۶) آمده است…»

۴- چهارمین دلیل که در واقع، فصل‌الخطاب این قضیه هم به شمار می‌آید، و صیبنامه مرحوم آل احمد است که در صفحهٔ

* نگارنده پس از مراجعه به یاداشته‌ها و منابع دیگر و استخدام از اهل فن، بر آن است که یاداشتهای جلال از ابتدا برای انتشار نوشته شده‌اند و انتشار آنها در حال حاضر لازم و بی‌اشکال است. البته با رعایت جوانب

حرفه‌ای معمول در کار تدوین تاریخ شفاهی، به نحوی که احتمال وقوع پیامدهای منفی به حداقل برسد

۱۳۳۵ همین یاداشته‌ها نوشته شده، وی در این وصیتنامه، ضمن تعیین تکلیف اوصیا از لحاظ آثار باقیمانده از خودش، مشخصاً به موضوع یاداشته‌ها بدین شرح پرداخته:

«… آنچه آشکار شده است که شده است و اگر خدای نکرده به تجدید چاپ رفت، زیر نظر آنهاست و انهایی که چاپ نشده (یاداشته‌ها، سفرنامه‌ها، قصه‌های تمام و ناتمام و الخ…) با نظر همین سر چاپ خواهد شد…»

این چهار سند و قرینه به طور قطع نشانی می‌دهند که این خاطرات، از لحاظ مرحوم آل‌احمد جنبهٔ شخصی نداشته‌اند و منظور از تدوین آنها، ثبت وقایع و رویدادهای شخصی و عمومی به قصد انتشار بعدی بوده است.

مسئولیت انجام کار به عهده کیست؟

در باب مسئولیت انجام این کار نیز به نظر آقای هماهنگ سه نفر از خوانندگان معاصر که هم اکنون به کار تدبیر و و کالت در تهران اشتغال دارند، آقایان دکتر محمدحسین مجیدی، فرهنگ‌مومن و دکتر مهدی مختاری استناد می‌شود. طبق نظر قرقوتانان مزبور، امر وصایت قائم به شخص است؛ یعنی تنها به عهدهٔ شخص وصی است و لا غیر. به هر صورت، وقتی که وصی یک شخص فوت کرده، مسئولیتش به عنوان وصی تمام می‌شود و چنان نیست که این مسئولیت به عنوانش منتقل شود، بلکه این مسئولیت به ورثهٔ متوفای او می‌رسد.

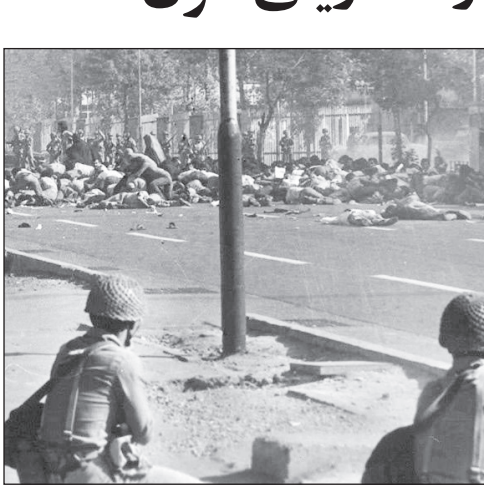
به بیان دیگر، میتی که وصی‌اش فوت کرده، مانند میتی است که وصی‌تبارد وی فوت کرده، مانند میتی است. انجام وصایای این میت بر عهدهٔ ورثهٔ او است و مسئولیتش به ورثهٔ وصی‌اش، در این میت مورد خاص، متوفای اصلی، جلال آل‌احمد است و چون هر سه وصی باقیمانده، یعنی خاتم‌مسبین دانشور و آقایان پرویز داریوش و شمس آل احمد فوت کرده‌اند، دل و ظایف وصایت مرحوم جلال آل‌احمد به عهدهٔ ورثهٔ خود آن مرحوم افتاده است، نه به عهدهٔ ورثهٔ آن سه نفر وصی.

ورثهٔ مرحوم آل‌احمد هم در حال حاضر، عبارتند از ورثهٔ یک نفر برادرش، به اضافهٔ ورثهٔ سه نفر خواهرش و ورثهٔ همسرش. این افراد مجتمعاً وصی قانونی مرحوم جلال آل احمد هستند و مجاز می‌باشند که در قالب یک «عیات خانوادگی» یا مستقیماً یا به‌وسیلهٔ افراد عهده‌دار وظایف وصایت بشوند. بدیهی است که درآمدهای ناشی از انتشار یاداشته‌ها هم با طبق وصیت، کلاً صرف تحصیل چچه‌های بی‌ضراعت، ولی با کفایت خانواده خواهد شد، یا ثلث آن بدین منظور اختصاص می‌یابد و بقیه نیز ورثه تقسیم می‌شود. تصمیم‌گیری در این مورد هم طبق مادهٔ ۸۴۳ قانون مدنی به عهدهٔ خود ورثه است.

ساختن آینده

در پایان لازم به ذکر است که افرادی مثل مرحوم آل‌احمد، به خاطر دشواری و خلوصشان در قلب مردم جای دارند و مردم به طور طبیعی نسبت به آنان احساس همبستگی می‌کنند و خودشان را در مسائل مربوط به آنان سهیم و شریک می‌دانند؛ لذا این گزارش در سطح عمومی مطرح و به اشتراک گذاشته شد جوایز کوچک خواننده را به وردخانهٔ عظیم و معاصران و معاشرائش. بدون تردید این کار، علاوه بر دل‌آلود شدن مردم، به دل‌آلود شدن آنان نیز منتهی می‌شود و در این موارد صاحب نظر هستند، بتوانند در این بحث شرکت کنند تا الله‌آباد با استفاده از خرد جمعی، بهترین تصمیم را در مورد یاداشته‌های این شخصیت محبوب بگیریم و با چاپ این آثار، شایمانی‌های پرشور ناشی از پیدایشن دستنوشته‌های او را به لیختن پیروزی همگانی تبدیل کنیم. به قول پینر دراکر، استاد معروف در علم مدیریت: «بهترین راه برای پیش‌بینی آینده، ساختن آینده است.»

ژاله دریای خون شد

واقعۀ ۱۷ شهریور ۱۳۵۷ معروف به «جمعه سیاه»، یکی از غمبارترین حوادث اممهای پایانی رژیم شاه بود که به گمان بسیاری از تحلیل‌گران، بزرگترین ضربه را به رژیم زد. کشتار آن روز باعث اوج‌گیری فرایند انقلاب اسلامی و یکسره شدن کار انقلابیون با شاه شد. این رویداد مسیر بی‌پارگشت را در برابر رژیم طاغوتی قرار داد که نهایتاً به فروپاشی آن انجامید.

تنها چند روز پس از واقعۀ آتش‌سوزی سینما رکس آبادان در ۲۸ مرداد ۱۳۵۷، دولت آموزگار که با شعار دولت فضای باز سیاسی روی کار آمده بود، مجبور به استعفا گردید و در روز ۴ شهریور، شاه به جعفر شریف‌امامی که رئیس مجلس سنا بود، دستور داد دولتی با شعار «آشتی ملی» تشکیل دهد. اندکی بعد و در روز ۱۳ شهریور، راهپیمایی بزرگ عید فطر در تپه‌های قیطریه تهران، تبدیل به تظاهرات بر ضد حکومت شد. به دنبال این تظاهرات، ناآرامیهای دیگری نیز به وقوع پیوست که مهمترینش، تظاهرات ۱۶ شهریور در تهران بود که با حضور بیش از نیم‌میلیون نفر انجام گرفت و بزرگترین گردمهایی انجام گرفته در ایران تا آن زمان بود. تظاهرات کنندگان شعارهای شدیدالحنی سر می‌دادند و برای اولین بار خواستار تشکیل جمهوری اسلامی شدند و قرار بر این شد که فردا نیز در میدان آزادی تجمع کنند.

همان شب دولت دو دوازه‌ده حکومت نظامی اعلام کرد و ارتشید غلامعلی اویسی که در جریان قیام ۱۳۴۲ به «قصاب ایران» مشهور شده بود، فرماندهی نظامی پایتخت را در عهده گرفت. از اولین ساعات تظاهرات جمعه، مردم برای شرکت در راهپیمایی راهی میدان ژاله گردیدند. غافل از آنکه حکومت نظامی در حال ارجاعی و احضار بیش از سه نفر معنوع است. اعلام دردیگرم حکومت نظامی (ساعت ۶ صبح همان روز) از دلایل شلوغی این تظاهرات خونبار بود، چون‌که به نوشته یک روزنامه اروپایی: بالگردها کوهی از اجساد متلاشی شده را بر جای گذارند. در میدان ژاله، تانکها که مردم را محاصره کرده بودند و از پراکندشان ناتوان بودند، شروع به شلیک به سمت مردم کردند. این صحنه به جوخه آتش شبیه بود که در آن افراد مسلح به انقلابیون هر حرکت بانی شلیک می‌کردند!

با این کشتار، هر گونه آشتی میان حاکمیت و مردم سلب گردید و احساسات عمومی نسبت به شاه بیش از پیش تحریک شد؛ چنان‌که به گفته برژنفسکی – مشاور امنیت ملی آمریکا: «واقعۀ میدان ژاله چنان خونینی مرگبار بود که کشمکش‌های گذشته میان دولت و مخالفان را از یادبرد. این واقعه، پایان شورشهای پراکنده و مقطعی و آغاز انقلاب واقعی بود.» آن سر یوم‌الله ۱۷ شهریور به «جمعهٔ سیاه» و «جمعهٔ خونین» معروف شد.

پیام امام
امام خمینی^(۱) به مناسبت این رویداد مهم تاریخی، چند پیام دادند و سخنرانی کردند که «پایگاه اطلاع‌رسانی و خبری جماران» از پیدای آن عارضه داشته است که در ذیل برخی از آنها را مرور می‌کنیم:

«ای دیگر شاه! دستور حکومت نظامی در تهران و سایر شهرستانهای بزرگ ایران، ثابت کرد که پایگاهی که میان ملت ندارد. اعلام حکومت نظامی به معبطی آرام – به قرار رادیو و مطبوعات ایران، که راهپیمایی با کمال ارامش در آن انجام می‌گرفت، تنها قانونی نیست، بلکه جرم است و دستوردهندهٔ آن مجرم. شاه برای به رگبار بستن مردم بی‌دفاع و مظلوم هیچ بهانه‌ای را بهتر از حکومت نظامی ندید.

روزی‌های اخیر، تهران و سایر شهرستانهای مهم ایران برای اظهار مغلوبیت و مخالفت با مجرمی که ۳۵ سال بر مقدرات آنان سلطه دارد و جنایات و خیانتهای او در کشور و مخالفتی او با قانون اساسی واضح است، شاه، راهپیمایی‌های مردمی بود. اظهار مخالفت با مجرمی که تمام هستی ملت را به یاد داده است، از طرف کسانی بود که در حد عالی شعور سیاسی و دینی بودند؛ به طوری که حاضر شدند ارتش را گلباران کنند، ولی دولت آشتی ملی، آنان را به عنوان شاعر برخلاف قانون اساسی، محکوم نمود و حال آنکه همان آنان بر ضد قانون اساسی شکن (یعنی شاه) بود…»

واقعیت این است که شاه می‌خواهد انتقام خود را از ملت بی‌دفاع بگیرد و با صحنه‌سازی‌های مبتذل، ملت بی‌دفاع را به مسلسل ببندد و نفس‌ها را به خیال باطل خودش در سینه خفه کرده‌اند! ولی دیگر دیر شده است و ملت مغلوب و پیدار ایران آگاه گردیده‌اند…»

چهره ایران امروز گلگون است و دلاوری و نشاط در تمام اماکن به چشم می‌خورد. آری، این چنین است راه همان عزم و عزم مؤمنان علی و سرور شهیدان امام حسین. ای شاه خمینی در میان شما بود و در کنار شما در میدان دفاع برای خدای تعالی کشته می‌شد. ملت ایران مطمئن باشید که دیر و یا زود پیروزی از آن شماست…» (صحیفه امام، ج۳، ص: ۴۹۹ – ۴۶۱)

پیام ۲۱ شهریور

«…من به نیابت حضرت ولی عصر امام زمان به همه مسلمانان جهان مصیبت چهارم شهریور (۱۷ تیر) را خالصهٔ خانواده‌های داغدار تسلیت می‌گویم، و در عین حال تبریک خدای شایستهٔ این معصطیان من تنها آن نبود که سالش نزدیک است، بلکه همهٔ به خاک و خون کشیده‌های حادثهٔ شوال، مصطفیان من بوده‌اند. این استقامت را و این فضیلهٔ شهادت را که خداوند متعال نصیب فرزندانم فرمود، به پدران و مادران و همه شاکستانان تبریک می‌گویم. کمترین گذشتهٔ کشنی که افتخار دارد بزرگترین آرزوی من است و شاید نزدیک باشد، اما فرج و پیروزی حق بر باطل، از آن نزدیکتر است و… به همین زودی ظالم جبار سرنگون می‌شود…» (صحیفه امام، ج۳، ص: ۴۹۳ – ۴۶۱)

امام‌عاصیاب در هفتمین روز کشتار

«… اکنون که شاه دست از استئین فضای باز سیاسی درآورده و به درو کردن نهال جوانان رشید و شجاع ما پرداخته است، اکنون که با نفسهای آخر، حکومت فاشیستی نفسهای ملت را در سینه خفه کرده، اکنون که گورستانها از قبور شریف فرزندان اسلام و قرآن پر گردیده…» به دنبال فداکاریها و عزای سراسری، منتظر شاه‌های هشتم، شما باید استقلال و آزادی به خواستار خود خواهید بود. تنها با پایداری خود دشمن را چنان از میان جبران کردید که مجبور به اعلام حکومت نظامی… شد و خود را در جریان شوری سرد و خنده‌بار با دست خود نقش بر آب کرد. عزیزان من! مطمئن باشید که پیروز هستید و در پیشگاه خدای متعال روسفید…» (صحیفه امام، ج۳، ص: ۴۹۳ – ۴۶۱)

پیوه الله
۱۷ شهریور سال گذشته «**مین‌ایام الله**»، از ایام خدایی بود که یک ملت، زن و مرد جوان، غیر جوانش، بایستند و بار بلند برایش احقاق حق. این روز خدایان، ۱۷ شهریور من «ایام الله» است، باید متذکر این باشد باید یادآوری کرد «ایام الله» را… این ایام است که جوانهای ما را از عرش‌نکده‌های بیرون می‌آورد به میدان جنگ می‌برد. این ایام الهی هست که ملت ما را بیدار می‌کند، و بیدار کرد، امر می‌کند: **«ذکرهم بایام الله** را ایام الله را در ذکر مردم وارد کن» «یادان نرود این ایام بزرگی که بر ملت ما گذشت و ایام الله من مثل ۱۷ خرداد، مثل ۱۷ شهریور…» (صحیفه امام، ج۳، ص: ۴۶۶)

این ایام یادتان باشد! از یادتان نبرید. این ایام بزرگ الهی که از ایام‌الله است، اینها را یادتان باشد. یادتان نرود که یک ۱۵ خرداد داشتیم

یک روز با نعلبندان گرگان

گرگان شهر طبیعت و سرسبزی است. جایی که در آن می توانید تصویر رویایی ترین کارت پستال های دنیا را زنده ببینید. اما این شهر، تاریخیچه ای هم با خود دارد که شاید ماندگارترین شکل آن را بتوانید در بازار قدیمی شهر پیدا کنید. به گزارش تیبیان، بازار قدیمی گرگان با سبک معماری خاص و راسته هایش، یکی از زیباترین بازارهای شمال ایران به حساب می آید. این بازار یکی از مراکز مهم عرضه انواع محصولات بومی و غیربومی است و صنایع دستی آن، به خصوص دستبافت های ترکمنی اش معروف است.

در صفحات ۴ و ۵ بخوانید

تندرستی با تغذیه درست

صفحه ۲

آمریکا: وسعت، ثروت، فناوری

صفحه ۴

آموزه هایی از مکتب فوتبال

صفحات ۴ و ۵

اهمیت تقلید در یادگیری

صفحه ۳

یادداشت

کمیت سواد یا کیفیت آن؟

مگر نه این است که بالا رفتن نرخ سواد در کشورها معیاری برای توسعه یافتگی است؟ مگر این طور نیست که سواد مقدمه ای برای یاد گرفتن مهارت های دیگر است و هر چه جامعه ای باسوادتر باشد، از نیروی ماهر بیشتری برخوردار است؟ مگر مشاهدات نشان نمی دهد که هر چه تعداد باسوادها در جامعه ای بیشتر باشد، کتابخوان ها بیشتر می شوند و فرهنگ عمومی بالاتر می رود؟

هر روز اعداد و ارقام مربوط به توانایی خواندن و نوشتن و محاسبه افراد جامعه شمارش می شود و مسئولان دست به کار پایین آوردن نرخ بی سواد هستند ولی آنچه گاه مغفول می ماند، ادامه راه است. تأکید بر اعداد و ارقام مربوط به نرخ سواد، تفاوتی با مدرک گرایی ندارد، فقط در سطحی دیگر رخ می دهد. کارشناسان بارها نگرانی خود را از کم دانشی فارغ التحصیلان اعلام کرده اند. غرض بی معنی کردن نگرانی ها از آمار بی سوادان در سطح جامعه نیست. موضوع آن چیزی است که دغدغه خاطر بسیاری از افراد جامعه است، این که نرخ بی سواد باید به صورت کمی پایین بیاید یا کیفی؟ بارها شاهد افرادی با مدارک تحصیلی قابل توجه بوده ایم که در عمل از انجام وظایف محوله مرتبط با رشته تحصیلی شان ناتوان بوده اند.

از سوی دیگر توانایی افراد در انجام کارها فقط در عمل است که به اثبات می رسد. صرف نظر از دانشنامه های قلابی و نمره گرفتن به روش هایی به جز درس خواندن، جدا از مقالاتی که بدون پشتوانه نظری لازم نوشته می شوند و امتیازهایی نصیب نویسندگان یا گردآورندگان می کنند، باید پذیرفت که گاهی آنچه در مراکز آکادمیک آموزش داده می شود، کاربردی در زندگی روزمره ندارد و گاهی بازار کار خود را سریع تر با تکنولوژی در حال پیشرفت وفق می دهد. به علاوه این نکته نیز قابل قبول و قطعی است که تجربه چیز دیگری است، ولی هیچ یک از این ها نمی تواند بهانه ای برای ناکارآمدی قشر جوان باشد. نیروی تازه نفسی که باید دیر یا زود اداره امور را در دست بگیرد و فقط با اندکی فرصت یافتن می تواند توانایی های خود را به اثبات برساند، تا زمانی که به میدان عمل نیامده باشد، نه چیزی یاد می گیرد و نه پیشرفت می کند.

ایجاد زمینه فعالیت ها به صورت عملی و امور پژوهشی در کنار آموزش های نظری بهترین راه برای دست یافتن به کیمیایی به نام نیروی کار جوان، کاردان و علاقه مند است. شاید بتوان گفت در سال های اخیر تمرکز آموزش و پرورش بر رشته های عملی (فنی - حرفه ای و کار دانش) پیش درآمد خوبی برای آماده سازی و هدایت افراد از سنین پایین به سوی شاخه های حرفه ای مورد علاقه شان باشد تا در کنار داشتن مدرک تحصیلی از توان و تسلط عملی لازم برخوردار باشند و کمیت مدرک تحصیلی شان، با کیفیت همراه باشد.

مقاله ویژه دکتر محمدرضا عبدالله پور

تغییر نگاه به نخبگان مهارتی

و معطوف تبدیل و طی آن تمامی مراکز استان های کشور در هر موقعیت و شرایطی دارای مراکز متعدد و با کیفیت مهارتی شدند بررسی تغییر

آمایش سرزمینی دقیق که متغیرهای مختلف مانند جغرافیای صنعتی، جغرافیای کشاورزی، اقلیم شناسی، اکولوژی و سایر شاخص ها را برای سیاستگذاری مناسب نصب العین قرار دهد، در سازمان آموزش فنی و حرفه ای کشور مورد توجه واقع شد. از سوئی توزیع جغرافیایی آموزش های فنی و حرفه ای در کشور و الگوی جدیدی که از خود ارائه می دهند، از جمله تحولات تأثیر گذار در امر آموزش های مهارتی و غیررسمی در کشور است. در سنوات قبل این جغرافیای بسته از آموزش های فنی و حرفه ای به نوعی به جغرافیای باز

باسوادی یک حق و شالوده ای برای یادگیری های بعدی در طول زندگی، بهزیستی و تأمین معیشت است. همچنین سواد موتور محرک پایدار و فراگیری برای توسعه است. ایده سوادآموزی در طول زمان تغییر کرده است. مفهوم قراردادی باسوادی که در سطح گسترده ای در سطح جهان پذیرفته شده است، به خواندن، نوشتن و مهارت های محاسباتی محدود می شود.

سواد، ابزار اصلی توسعه اقتصادی، اجتماعی و حفاظت از محیط زیست و همچنین ابزار مهمی برای محو فقر و گسترش فرصت های شغلی، پیش بردن برابری جنسیتی، بهبود بهداشت خانواده، حفاظت از محیط زیست و ترویج مشارکت دموکراتیک است. یکی از شاخص های رشد در جوامع متمدن، میزان بهره مندی مردم کشورها از سواد نوشتن و خواندن است. مبارزه با بی سوادی نه تنها به توسعه فرهنگی می انجامد، بلکه در حوزه های اجتماعی و اقتصادی و سیاسی نیز حائز اهمیت ویژه ای است.

چهل سال است که یونسکو روز جهانی سوادآموزی را با یادآوری این نکته به جامعه جهانی برگزار می کند که باسوادی یک حق انسانی و بنیانی برای انواع یادگیری هاست، ابزاری برای قدرت یابی فردی و وسیله ای برای توسعه اجتماعی و بشری.

باسوادی راهی برای رهایی از ضعف، کاستن از مرگ کودکان، دستیابی به برابری جنسیتی و تضمین توسعه پایدار، صلح و دموکراسی است.

ادامه در صفحه ۷

الگوهای کلاسیک آموزش های فنی و حرفه ای و تمرکز گرایه رویکردهای مدرن و تمرکز گریز، رکنی مهم در این آموزش هاست. و تشکیل و ایجاد شبکه ای از نخبگان در سراسر کشور جای ساختار سلسله مراتبی و متصلب نخبگان را که به صورتی عمودی، یکجانبه و تکسویه است را گرفته است. متأسفانه یکی از آسیب ها بر پیکره فن ورزی و مهارت آموزی در کشور، بی توجهی به نخبگان مهارتی کشور در سنوات گذشته بوده است. البته در دوره های اخیر مسابقات جهانی مهارت و با توجهی که به نخبگان مهارتی شده است می توان سیر صعودی کشور در رده بندی جهانی مسابقات را مشاهده کرد.

ادامه در صفحه ۶

برای لاغر ماندن روزانه یک ساعت ایستاده کار کنید!

آیا شما هم جزو کارمندانی هستید که هشت ساعت پشت میز خود می نشینند؟ اگر در شرایط این چنین کار می کنید، خطر چاقی در کمین شماست. به همین منظور دانشمندان به کارمندان توصیه می کنند، روزانه یک ساعت به صورت ایستاده کار کنند.

به نوشته شفقنا، نشستن های طولانی مدت پشت میز تهدیدی جدی برای سلامت کارمندان است؛ چاقی و به دنبال آن ابتلا به بیماری های قلبی از جمله مهم ترین اثرات منفی این سبک زندگی است.

به همین دلیل کارمندان باید حداقل روزانه یک ساعت ایستاده کار کنند، به عنوان مثال جلسات خود را ایستاده برگزار کنند یا برای خوردن چای از پشت میز خود بلند شوند. هر چه فعالیت افراد در محیط کارشان بیشتر باشد خطر سرطان و بیماری قلبی کاهش و توان ذهنی افزایش می یابد.

بر اساس آمار موجود بیش از یک چهارم زنان و یک سوم مردان تنها ۳۰ دقیقه در طول یک هفته فعالیت فیزیکی دارند؛ متأسفانه نداشتن فعالیت های فیزیکی پدیده ای جهانی است و آسیب های آن گسترده. در واقع عدم فعالیت و پشت میز نشینی های طولانی مدت به همان اندازه خطرناک است که استفاده از تنباکو خطر آفرین است و حتی می تواند منجر به کاهش طول عمر شود.

به گزارش دیلی میل، ایستادن در زمان کار ضربان ضربان قلب را تنظیم و سیستم گردش خون را منظم می کند، مانع از درد کمر و گردن می شود و به طور کلی شرایط جسمانی را بهبود می بخشد. بنابراین بهتر است کارمندان نیم ساعت صبح ها و نیم ساعت بعد از ظهرها ایستاده کار کنند و در این میان سعی کنند زمان های استراحت خود را ایستاده سپری کنند و بدین ترتیب زندگی سالم تری داشته باشند.

نگهداری با تکنیک درست

نگارش و ترجمه از امین عضدانلو - بخش هجدهم

ویتامین ها هریک در هضم و جذب غذا اثر جداگانه دارند و با این که مقدار آنها نسبت به مواد پروتئینی و چربی و مواد معدنی فوق العاده جزئی است ولی هضم و جذب غذا بدون وجود ویتامین ها به استثنای ویتامین D که می تواند در بدن ساخته شود انجام نمی گیرد.

ویتامین ها بعضی در چربی و بعضی در آب محلولند، ویتامین های محلول در چربی اگر زیاد از حد مصرف شود در کبد ذخیره می شوند و اضافه ویتامین محلول در آب از طریق ادرار خارج می شود.

ویتامین های محلول در چربی				
نوع ویتامین و سال کشف آنها	نام شیمیائی	مقدار تقریبی لازم	تأثیر	مواد غذایی
A ۱۹۰۹	رتینول Retinol	۱/۸۰ - ۱ میلیگرم	در قدرت بینائی و رشد و تجدید سلول های پوست	در جگر و چربی شیر و ماهی بعنوان پرو ویتامین در سبزیجات زرد رنگ مخصوصاً هویج
D ۱۹۱۸	کالسیفرل Calciferol	۵ تا ۱۰ موگرم (میلیونیم گرم)	مؤثر در جذب کلسیم	برای رفع احتیاج بدن انسان روزانه ۴۰ سانتیمتر مربع سطح پوست در یکساعت مقابل اشعه آفتاب و یا خوردن ۱۰۰ گرم ماهی تن و در مواد دیگر مانند تخم مرغ، قارچ، گوشت و آوکادو و کمی در شیر
E ۱۹۲۲	توکرول Tocopherole	۱۲ - ۱۴ میلیگرم	برای نوسازی سلول ها و حفظ رشته های عصبی	در روغن جوانه گندم - آفتاب گردان - زیتون - بادام زمینی و سبزیجات با برگ سبز
K ۱۹۲۹	فیلو کینون Phillochinon	۰/۰۰۱ تا ۲ میلیگرم	در انعقاد خون و جلوگیری از خونریزی	در سبزیجات با برگ های سبز و بروکلی - سبوس گندم و شیر و جگر

ویتامین های محلول در آب				
نوع ویتامین و سال کشف آنها	نام شیمیائی	مقدار تقریبی لازم	تأثیر	مواد غذایی
B ₁ ۱۹۱۲	تیامین Thiamin	۱/۳ - ۱/۸ میلیگرم	مؤثر در جذب هیدروکربن و سلامتی قلب و دستگاه عصبی	کمبود آن موجب خستگی ماهیچه ها و ضعف تمرکز می شود در گوشت، نخود و برنج قهوه ای و جوانه گندم
B ₂ ۱۹۲۰	ریبوفلاوین Riboflavin	۱/۸ - ۲ میلیگرم	برای تمرکز و سلامتی چشم ها و مو و پوست و ناخن ها لازم است	در گوشت و سبزیجات سبز و غلات کامل
B ₃ ۱۹۳۶	نیاسین Niacin	۱۵ - ۲۰ میلیگرم	در کنترل قندخون و سلامتی پوست و اعصاب و هاضمه	در گوشت، مرغ، ماهی، آجیل ها، پنیر، شیر، تخم مرغ، برنج و غلات
B ₅ ۱۹۳۱	اسید پانتونیک Acid Panto - thenique	۸ - ۱۰ میلیگرم	برای کمک به هضم غذا و حفظ سلامتی دستگاه عصبی و پوست	در آجیل ها و جوانه گندم و سویا و برنج قهوه ای و سبزیجات و جگر
B ₆ ۱۹۳۴	پیریدوکسین Pyridoxin	۱/۶ - ۲/۱ میلیگرم	برای سوخت و ساز پروتئین	در جگر، کیوی، سیب زمینی
B _۷ ۱۹۳۱	بیوتین Biotin	۲۵/۰ میلیگرم	برای حفاظت پوست - مو و ناخن و تولید هورمون های جنسی	در جگر، گل کلم، برنج قهوه ای، شیر، ماست، تخم مرغ و آجیل ها
B _{۱۱} ۱۹۴۱	فولیک اسید Folic acid	۲۰۰ میکروگرم (میلیونیم گرم)	برای پوست و دستگاه عصبی	در جگر، جوانه گندم و تخم کدو
B _{۱۲}	کوبالامین Cobalamin	موگرم (میلیونیم گرم)	برای اعصاب و اشتها	کمبود آن موجب کم خونی مہلک و مشکلات عصبی است در گوشت و مرغ و ماهی و تخم مرغ و لبنیات است
C ۱۹۱۲	اسکربین اسید acid Ascorbin	۱۰۰ میلیگرم	در حفظ سلامتی و التیام زخم ها و تقویت نسوج	کمبود آن موجب گرفتگی عضلات - کم خونی و خونریزی از لثه و بینی است که با خوردن مرکبات و سبزیجات و توت فرنگی و فلفل قرمز تامین می شود

کشف های پزشکی = ۳۴

ضربان قلب - آهنگ سلامت

تألیف: دکتر منوچهر قارونی
متخصص قلب و عروق

تهیه و تنظیم: رشید بهنام

گروهی بر این عقیده اند که کلسترول، به طور طبیعی بین دیواره سرخرگ ها و خون به صورت دوجانبه جذب و دفع می شود و در حال عادی تعادلی در این رابطه موجود است و چنانچه این تعادل به هر صورت به هم خورد (مثلاً به علت افزایش میزان کلسترول در خون) آنگاه تصلب شرایین با جمع شدن کلسترول در دیواره سرخرگ ها خود نمایی خواهد کرد و یا بعضی از لیپو پروتئین های مشخص که دارای کلسترول می باشند، ممکن است سبب تحریک سلول های دیواره سرخرگ ها برای تقسیم شدن بشوند و این عمل، موجب برهم خوردن ساختمان داخلی دیواره سرخرگ ها شده و در نتیجه باعث تصلب شرایین می شود. تمام این مکانیزم ها در حال حاضر تحت بررسی قرار دارند تا شاید شناخته شود.

علت افزایش چربی ها چیست؟

در تعداد کمی از افراد، این ناراحتی به صورت ارثی وجود دارد. میزان چربی خون این افراد، بالاتر از حد طبیعی است و گاهی این چربی به صورت توده های زیر پوست انباشته می شوند.

در تعدادی از افراد این خانواده بیماری سرخرگ های قلب، ممکن است از سنین خیلی پایین ایجاد شود.

البته این مورد (غیر طبیعی بودن ارثی) خیلی نادر است در اکثر مردم، بدون وجود علت خاصی افزایش مختصر چربی خون، وجود دارد.

در مورد چربی های خون نیز مانند ازدیاد فشار خون، با ارقام متفاوتی سروکار داریم. بعضی از این ارقام با افزایش بیماری های قلبی در ارتباط مستقیم هستند و بنابراین آنها را میزان غیر طبیعی می دانیم. با این وجود، هیچ مرز معینی بین حد طبیعی و غیر طبیعی نمی توانیم تعیین کنیم و برای اینکه بگوئیم مقدار چربی خون طبیعی است یا غیر طبیعی، فقط یک حد قراردادی می توانیم تعیین کنیم. برای نمونه حداکثر کلسترول خون ۲۷۰ میلی گرم در دسی لیتر و حداقل آن ۱۸۰ میلی گرم در دسی لیتر را طبق قرارداد، طبیعی می دانیم. ولی بعضی اوقات، ارقام مختلف دیگری نیز ممکن است طبیعی عنوان شوند.

آیا تغییرات چربی خون باعث کم یا زیاد شدن خطر بیماری های سرخرگ های قلب شود؟

این یکی از سؤالات کلیدی در مورد پیشگیری از بیماری های قلبی است. عقاید در این زمینه بسیار متفاوت است.

تکرار این موضوع در این فصل بدین علت است که با اینکه بالا رفتن چربی خون با افزایش بیماری سرخرگ های قلبی ارتباط دارد، ولی این مسئله دلیل آن نیست که کم کردن چربی خون سبب پیشگیری بیماری های قلبی شود.

بهترین راه برای جواب دادن به این سؤال، این است که مقایسه ای بین دو گروه مشابه انجام دهیم. در گروه اول، میزان چربی خون را کاهش دهیم، ولی در گروه دوم میزان چربی خون بدون تغییر باقی بماند. آنگاه ببینیم که کدام یک از این دو گروه کمتر به بیماری سرخرگ های قلب دچار خواهند شد.

مطالب اجتماعی و نظرات خود را

برای ما ارسال کنید

روی پاک نامه بنویسید: مربوط به ضمیمه اجتماعی

ایمیل ضمیمه اجتماعی روز نامه اطلاعات (روزه خوانندگان)
zamimeh@gmail.com

شماره تماس: ۲۹۹۴۵۸۱

همه چیز از آن روز شروع شد که ...

بعضی از تحقیقات علمی نشان داده است که ژنها در ساختن حافظه ترس در ما موثرند. آنچه محققان را برای انجام چنین پژوهشهایی تشویق می کند، کمک به افرادی است که حافظه مربوط به یک حادثه هر اسناک

شده اند معمولاً خودشان را از محل واقعه یا اشیائی که آن خاطره را به یادشان می آورد پرهیز می کنند. بیشتر این افراد دارای احساس گناه هستند و نگرانی و غمگینی از احساسات معمولی آنان به حساب

زندگی را بر آنان تلخ نموده است. اختلال استرس پس از سانحه (Post-Traumatic Stress Disorder) (PTSD) در هر سن و با ویژگیهای مختلفی ممکن است ما را درگیر سازد. تعداد زنانی که به این اختلال مبتلا می شوند بیشتر از مردان است و به نظر می رسد در افراد دیگر خانواده فرد مبتلا هم دیده شود. این اختلال در قربانیان تجاوز جسمی و جنسی، تصادفات، بیماری، جنگ و هر اتفاق جدی و مهم دیگر که به طور ناگهانی استرس شدیدی را به فرد تحمیل نموده است دیده می شود. البته لازم به ذکر است که همه افراد مبتلا به اختلال استرس پس از سانحه به طور مستقیم حادثه استرس زار را تجربه نکرده اند، آنها ممکن است تجربه دوستان و نزدیکان خود را شنیده باشند که مورد آسیب و خطر قرار گرفته اند. مرگ ناگهانی و غیر قابل پیش بینی کسی که مورد علاقه ما بوده است نیز ممکن است ما را به این اختلال دچار سازد.

مبتلایان به اختلال استرس پس از سانحه بارها و بارها لحظه تروماتیک و آسیب زای حادثه ای که نقطه عطف زندگیشان شده است را به یاد می آورند (Flash backs). یادآوری جزئیات حادثه آنها را دچار علائم فیزیکی چون بالا رفتن ضربان قلب و تعرق می کند و گاهی خواب شبانه آنها را با کابوس های مربوط به حادثه مختل کرده و افکار و باورهای مبنی بر ترس را بیدار می کنند. تجربه مجدد علائم که بر اثر فکرهای فرد، دیدن شی خاص، شنیدن کلمات خاص یا قرار گرفتن در موقعیت بخصوصی ایجاد می شود، ممکن است زندگی روزانه فرد را مختل کند.

پروین ۳۵ سال دارد و در سن ۲۳ سالگی پس از سوار شدن در یک ماشین برای رسیدن به دانشگاه مورد آدم ربایی و آزار جسمانی توسط راننده قرار گرفته است. در این ۱۷ سال خاطره آن روز و اتفاق های آن هنوز چند بار در روز به خاطرش می آیند و برای ادامه دادن به زندگی و داشتن آرامش به داروهای آرام بخش و مشاوره و روانشناسی روی آورده است. افرادی که به اختلال استرس پس از سانحه دچار

می آید، آنها نسبت به تفریحات و سرگرمی هایی که قبل از اتفاق داشته اند بی تفاوت می شوند و احساس لذت نمی کنند. گاهی آنها در به خاطر آوردن اتفاقی که آنها را دچار استرس پس از سانحه نموده است ناتوانند اما نشانه ها و بعضی از علائم مربوط به حادثه آنها را دچار استرس و علائم فیزیولوژیکی اضطراب می کند و گاهی به صورت ناخودآگاه از نزدیک شدن به مکان یا افرادی که شبیه به عوامل ایجاد ترس بوده اند به شدت پرهیز می کنند که گاهی برای نزدیکان آنان رفتاری غیر عادی به حساب می آید.

اسماعیل ۴۹ ساله است و ۱۰ سال است که پشت فرمان ننشسته است. پس از تصادف او در جاده شمال که باعث از بین رفتن یکی از فرزندان او شده است، از رانندگی دست برداشته است و دیدن صحنه هایی که شبیه به جاده حادثه دیده است او را دچار کابوس و اضطراب می کند.

گاهی اوقات علائم بعد از چند هفته کمتر شده یا از بین می رود؛ اما بسته به شخصیت افراد و میزان تاب آوری آنها ممکن است حادثه تروماتیک تا سالها استرس شدیدی را به آنها تحمیل کند. در صورتی که فرد در مدتی کوتاه پس از واقعه ای استرس زا واکنش های شدیدی از خود نشان دهد و پس از مدتی به حالت عادی برگردد و علائم استرس شدید در یادآوری خاطره حادثه، دیده نشود، فرد به اختلال استرس حاد (Acute Stress disorder; ASD) مبتلا شده است. لازم به ذکر است که در بعضی افراد هم تا مدت ها علائم استرس پس از سانحه دیده نمی شود و فرد تا هفته ها و ماه ها خاطره و جزئیات آنرا به خاطر نمی آورد و به نوعی دچار افکار روانی می شود.

کودکان و نوجوانان نیز به اختلال استرس پس از سانحه دچار می شوند اما ممکن است علائم آنان با بزرگسالان متفاوت باشد. در کودکان ممکن است با علائمی چون شب ادراری، لکنت و کابوس های شبانه خودش را نشان دهد. نوجوانان بیشتر با رفتاری ناهنجار و احساس گناه برای عدم توانایی در

جلوگیری از مرگ و صدمه استرس پس از سانحه را به نمایش می گذارند.

به خاطر داشته باشید که همه افرادی که با وقایع خطرناک و فاجعه آمیز رو به رو می شوند به اختلال استرس پس از سانحه دچار نخواهند شد و عوامل بسیاری در این مسئله دخیل هستند. آنچه احتمال ابتلا به این اختلال را بالا می برد شامل موارد زیر می شود: سابقه بیماری های روانی، میزان صدمات وارده،

افرادی که به اختلال استرس پس از سانحه دچار شده اند معمولاً خودشان را از محل واقعه یا اشیائی که آن خاطره را به یادشان می آورد پرهیز می کنند. بیشتر این افراد دارای احساسات گناه هستند و نگرانی و غمگینی از احساسات معمولی آنان به حساب می آید

دیدن صحنه قتل یا آسیب دیدن، شدت ترس و وحشت وارده، نداشتن حمایت اجتماعی پس از واقعه، کنار آمدن با از دست دادن عشق، دست و پنجه نرم کردن با درد یا صدمه جسمانی و از دست دادن خانه و شغل. در مقابل داشتن حمایت از طرف خانواده، دوستان و جامعه و یافتن گروهی که مشابه آسیب وارده بر فرد را دارند، یادگیری راهبردهای کنار آمدن با وقایع ناگوار و پاسخ موثر به احساسات و افکار تروماتیک منفی، می تواند فرد را از چرخه بیماری خارج کند.

مهم ترین درمان برای افراد مبتلا به اختلال استرس پس از سانحه، "گفتگو درمانی" (Talk Therapy) است که گاهی در

کنار دارو درمانی موثرتر واقع می شود. انسان ها با هم متفاوت هستند یک درمان ممکن است برای یک نفر پاسخگو باشد برای فرد دیگری درمان دیگری مناسب باشد. درمان افراد مبتلا می تواند به صورت فردی یا گروهی انجام پذیرد. درمان شناختی-رفتاری (Cognitive Behavioral Therapy; CBT) نیز دارای تکنیک هایی چون مواجه سازی، بازسازی شناختی و آموزش هایی مبنی بر کاهش اضطراب برای کمک به افراد برای دیدن خاطره تروماتیک خود به شکلی سالم است. وقتی برای زندگی کردن پس از یک اتفاق هولناک تلاش می کنیم، درباره اثرات مثبت آن بر خود نیز می اندیشیم، مهارت کنترل خشم و آرام بخشی خود را می آموزیم، یاد می گیریم بهتر بخوابیم و تغذیه بهتری داشته باشیم، برای کنار آمدن با احساس گناه، خجالت و احساسات دیگر مربوط به حادثه مجهز می شویم و در آخر بزرگترین درس زندگیمان را که دیدن و شنیدن بدون قضاوت است را یاد خواهیم گرفت. دیگر فرقی نمی کند در جنگ، تجاوز، آدم ربایی، سیل، زلزله، تصادف، مرگ ناگهانی عشقمان یا نادیده گرفته شدن از طرف عزیزانمان به استرس پس از سانحه دچار شده باشیم، مهم این است که ما تصمیم می گیریم بر خیزیم و ویرانه خود را آباد کنیم. دست از سرزنش خود بر داریم و از افکار و احساسات ناامیدانه دستشویم، از جاده افسردگی خارج شویم، با دردهای روانی و جسمانی و تنهایی خداحافظی کنیم و زندگی را از سر بگیریم ...

پروفسور علی گرجی زهرا بیان
مرکز تحقیقات علوم اعصاب شفا، بیمارستان خاتم الانبیاء

اهمیت تقلید در یادگیری

صورتی که انسان موجودی یادگیرنده است و همه آموخته های او بر اثر محرک و پاسخ پدید می آید.

پیشرفت آدمی بنا بر چهارچوب های ذهنی انجام می گیرد که نوعی ساختارشناختی ظرفیتی است تا زمینه ساز رشد اندیشه و عمل را فراهم آورد. در واقع اندیشه و عمل جلوه های بارز چهارچوب های ذهنی هستند که بازتاب تجربه های پیشین و بیانگر کل معلومات فرد در هر موقعیت زمانی هستند. چهارچوبهای ذهنی با رشد طبیعی و تجارب فردی تحول مییابد و تقلید به فعالیتهایی محدود می شود که با چهارچوب های ذهنی انسان مطابقت کند.

کودکان معمولاً از کارهایی تقلید میکنند که برایشان قابل ادراک باشند، اما اعمالی را که با ساختارشناختی آنها ناسازگار است، تقلید نمی کنند، از این رو رشد، مقدم بر تقلید است. این برداشت شدت نیروی ذاتی تقلید را برای ایجاد و تغییر ساختارهای شناختی محدود میسازد. پژوهش های جدید ارتباط رشد را با تقلید مورد تایید قرار نمی دهند. حتی کودکان شیرخواره ای دیده شده اند که صرف نظر از رشد طبیعی شان نسبت به تقلید اعمال غیرعادی گرایش زیادی ابراز می داشتند، اما این کودکان بیشتر از افراد آشنا و مورد علاقه خود تقلید می کردند تا افراد ناآشنا. البته مادر از مقام و منزلت خاصی در تقلید کودکان برخوردار است.

شرطی بودن تقلید

رفتار گریبان تقلید را یک رابطه محرک - پاسخ می دانند، به این

تقلید یا الگوبرداری از رفتار دیگران یکی از شیوه های آموزشی است که از دیرباز در تعلیم و تربیت دارای اهمیت و کاربرد بوده است. از آغاز قرن بیستم پژوهش های فزایندهای درباره تقلید به عنوان یک پدیده علمی انجام گرفته است و جنبه های مختلفی برای آن مشخص کرده اند.

از آغاز پیدایش روانشناسی نظر رایج بر این بوده است که آدمی دارای غریزه طبیعی برای تقلید رفتار دیگران است. ویلیام جیمز تقلید را روش مهمی برای اجتماعی کردن کودکان می دانست، گرچه ویژگی ها یا مراحل اجرایی آن را تعیین نکرد. رفتارگرایان به اندیشه غریزه تاختند و آن را از متن روانشناسی طرد نمودند. به اعتقاد آنان، اگر نقش غریزه در تبیین رفتار پذیرفته شود، دیگر به دانش روانشناسی نیازی نیست، در

معنا که هر پاسخی یک محرک برای پاسخ دیگر به شمار می آید. کودکی که بر اثر درد و رنج (محرک) گریه می کند (پاسخ)؛ صدای خودش را می شنود (محرک سمعی) و همین باعث می شود بیشتر گریه کند. یعنی از طریق شرطی سازی واحدهای کوچک به تدریج بازتابی زنجیرهای از پاسخ هایی پیچیده تر به وجود می آید. طرفداران این نظریه تقلید را همانند رفتارهای دیگر تلقی می کنند. تقلید یک طبقه از پاسخ های تعمیم یافته را تشکیل می دهد.

به عقیده بندورا (روانشناس رفتارهای انسان) محدودیت شرطی بودن تقلید در این است که پاسخ تقلیدی باید در گنجینه یا خزانه رفتاری تقلیدکننده موجود باشد. تقلیدکننده فقط آن پاسخ هایی را می تواند تقلید کند که قادر به اجرای آنها باشد. در واقع بسیاری از پاسخها نشان می دهند که انواع رفتارهای گوناگون را می توان فقط از طریق مشاهده آموخت. محدودیت دیگر جنبه شرطی به لزوم تقویت رفتارهای تقلیدی مربوط می شود به این معنا که مشاهده کنندگان با نبودن عامل تقویتی برای سرمشق ها و نمونه ها نمی توانند چیزی بیاموزند. تقلیدکننده به روش آزمایش و خطا پاسخ می دهد و سرانجام پاسخ درست را پس از چند بار تکرار می آموزد. پاسخ هایی به وسیله تقلیدکنندگان اجرا می شوند که قبلاً در ضمیر ناخودآگاه او جایگزین شده باشند.

تقویت مکرر رفتار تقلیدی سبب می شود که تقلید به صورت محرکی آموزشی جلوه کند. تقلید به عنوان رفتاری ایزاری، پیشرفت مهمی در بررسی های علمی به شمار می آید، اما این نظریه دارای مسایلی هم هست که سودمندی تقلید را محدود و نارسا می سازد.

دکتر افشین طباطبایی

<< آداب و رسوم ملل آمریکا؛ وسعت، ثروت، فناوری

مرد آوری و ترجمه: آرش میری خانی

معماری

معماری در آمریکا اگر چه شاهد پیشرفت شگرفی در عصر مدرنیته شده اما به باور کارشناسان هنوز هم می توان در برخی نقاط و آمریکا ردپای هنر معماری اروپایی هایی را که در قرن ۱۷ به بعد به این کشور مهاجرت کرده بودند، یافت. هنر معماری آمریکا دارای مشخصه های منسجم و منحصر به فردی است، اما با توجه نواحی جغرافیایی شاهد شکل های گوناگونی از معماری هستیم. برای مثال، در ایالت های جنوب آمریکا معماری به سبک اسپانیایی و در ایالت های نیو انگلند آمریکا شیوه های معماری انگلیسی، ایرلندی و آلمان به کار می رود.

تعطیلات رسمی

به طور کلی تعطیلات رسمی در آمریکا باتوجه به مناسبت های برگرفته شده از تاریخ آمریکا، سنت های مسیحیت و پیشگامان ملی تعیین شده اند.

روزشکر گزاری یکی از اعیاد ملی در آمریکاست.

این عید هر سال در چهارمین پنجشنبه ماه نوامبر و در پایان فصل دروگرمی داشته می شود. این مراسم برای تشکر از دارایی هایی مادی و معنوی یک فرد صورت می گیرد. شایان گفتن است که آمریکایی ها در این روز برای شام بوقلمون می خورند.

• روز تولد مارتین لوتر کینگ: دولت آمریکا ۱۵ ژانویه را به مناسبت تولد مارتین لوتر کینگ

جونیور، رهبر سیاهپوست جنبش حقوقی مدنی ایالات متحده تعطیل رسمی اعلام کرده است.

• روز معارفه: روزی است که در آن رئیس جمهوری آمریکا و معاون او سوگند یاد می کنند.

• روز تولد جرج واشنگتن: کنگره آمریکا در سال ۱۸۷۹ روز تولد –اولین رئیس جمهور آمریکا را تعطیل اعلام کرد.

یک روز با نعلبندان گرگان

است و اکنون غیر از راسته چلنگران و آهنگران، راسته ای دیگر مشاهده نمی شود. اما اگر سری به این بازار بزنید می بینید که برخی از راسته های بازار قدیمی گرگان مثل بازار یزد و کاشان سرپوشیده بوده اند

گرگان شهر طبیعت و سرسبزی است. جایی که در آن می توانید تصویر بر رویایی ترین کارت پستال های دنیا را زنده ببینید. اما این شهر، تاریخیچه ای هم با خود دارد که شاید ماندگارترین شکل آن را بتوانید در بازار قدیمی شهر پیدا کنید. به گزارش تبیان، بازار قدیمی گرگان با سبک معماری خاص و راسته هایش، یکی از زیباترین بازارهای شمال ایران به حساب می آید. این بازار یکی از مراکز مهم عرضه انواع محصولات بومی و غیربومی است و صنایع دستی آن، به خصوص دستبافت های ترکمنی اش معروف است. این بازار به بازار «نعلبندان» معروف است و در داخل بافت قدیم شهر گرگان –بعد از میدان شهرداری –قرار دارد. در بافت قدیم گرگان، بناهای تاریخی – مذهبی، آب انبارها، کاروانسراها و تیمچه هم وجود دارد.

بخشی از محدوده بازار روز فعلی اساقخانه حضرت عباس (ع)، راسته های مختلف بازار کهنه گرگان بود که بیشتر آنها از بین رفته

اخلاق مداری

دکتر مسعود کوثری استاد ارتباطات دانشگاه تهران در یادداشتی تحت عنوان «برز و باخت و ورزی» نوشت: جام جهانی شروع شد و دومین بازی را باختیم. اما این باختن با کل مسی نبود، این باختن از فحش و توهین هایی بود که بلافاصله در شبکه های اجتماعی نصیب مسی و داور کردیم. او سی افزایش: کاری که با داور کردیم: جفا به خودمان بود. زیر آفیفا به مظلومیت ما توجهی نخواهد کرد. فیفا اگر اخلاق دینی ندارد، اما از اخلاق حرفه ای دفاع می کند و براساس این اخلاق کسی حق توهین و هتاک به دیگری ندارد (به ویژه به یک داور بین المللی فوتبال)

نمونه های دیگر از بداخلاقی در صفحه فیس بوک لیونل مسی قابل رویت است. اقدامی همه جانبه که با ضرباهنگی تهاجسی صفحه این فوق ستاره فوتبال را به خاک و خون کشید و او را مجبور ساخت تا با دستپاچگی برای مدتی کوتاه صفحه اش را از دسترس خارج کند.

حالا مناسب است تا به اظهارات دل پوسکه بعد از شکست ۵ بر یک مقابل هلند نظری بیفکنیم. مردم اسپانیا تحقیر برابر رقیب قدیمی، هلند را روی دوش خود حس کرده و شرایط برای این پیر مرد (منظور خودش می باشند)، بسیار سنگین و سیاه است. او می افزاید: به تیم حریف تبریک می گویم. آنها عالی بازی کردند و ما خیلی پر اشتیاه بودیم. من مقصر این تحقیر هستم و به همه مردم اسپانیا اعلام می کنم در جنگ تاکتیکی با فان خال شکست خوردم.

فان خال سرسرمی تیم ملی فوتبال هلند نیز در مصاحبه مطبوعاتی خود از افسر خبری فیفا می خواهد میکروفن را ابتدا در اختیار خاتم خیر نگاری از استرلیا قرار دهد که قبل از مقاله بسیار تلدی در تایمز او را فردی پول پرست و بی تعصب دانسته که فوتبال هلند را زها نموده و به باشگاه منچستر بواناید دل بسته است.

پس از گفتگویی دوستانه و ملمسو از احترام خبرنگار زن در پایان سواالش از او به خاطر مقاله اش عذرخواهی می کند.

برزیلی هانیز پس از شکست سنگین در مقابل آلمان، نه مشکل را به گردن داور انداختند و نه از آسمان زمین و در دیوار گلابه کردند. آنها با متانت در باره علت این شکست به مردم خود توضیح دادند و بالاتر از آن از مردم کشورشان عذرخواهی کردند.

و جالب آن که سرمربی تیم ملی فوتبال آلمان و بازیکنان

این تیم هرگز از پیروزی پر گل خود سرمست نشدند و برزیلی هارا تحقیر نکردند. حتی با آنها به نوعی همدردی نموده و از بازیکنان حریف دلجویی می نمودند.

پای بندی به ارزش ها

یکی از زیباترین بازی های جام بیستم بین دو تیم آلمان و الجزایر برگزار شد. تیم فوتبال الجزایر را باید فخر قاره آفریقا نامید. نمایش خیره کننده تیم ملی فوتبال الجزایر ترس را به جان آلمان قهرمان افکند. آنها شانه به شانه آلمان پیش رفتند و فقط فقدان انرژی بود که آنها را از پای در آورد.

الجزایز در حالی با جام وداع کرد که هنگام ترک آن سرش را بالا گرفته بود و در بازگشت به کشور خود مردم آن کشور همچون قهرمانان از آنها استقبال نمودند.

مبارک رمضان، خودداری از پوشیدن پیراهن تیم هایی که روی آنها نشانه های تبلیغاتی شرکت های تولیدات مشروبات الکلی باقمار حک شده است، از جمله اقدامات ارزشی بازیکنان تیم بود. تقارن ماه مبارک رمضان با جام جهانی فوتبال، و می دهند، یعنی این که ورزش را وارد سیاست کرده اند.

روزه داری بازیکنان مسلمان ■■■ اوزبیل بازیکن مسلمان و ارزشمند تیم ملی فوتبال آلمان

تیم فوتبال الجزایر را باید فخر قاره آفریقا نامید. نمایش خیره کننده تیم ملی فوتبال الجزایر ترس را به جان آلمان قهرمان افکند

• در جام جهانی فوتبال «نالیست جادویی» گابریل گارسیا مارکن جامه حقیقت پوششید. حذف ایتالیا و انگلستان و اسپانیا توسط کاستاریکا در جام جهانی برزیل قبل از مسابقات تنها در عالم خیال می گنجید

می کنند. فردی که کاتو به بازیکن سرشناسی اسپانیایی خاطره انگیزترین بازی خود را دیدار در سوپر جام اسپانیایی داند که با زبان روزه دیوار دروازه بارسلونا را گشود. خاطره ای از نظیر آن را عبدالقادر غزال، بازیکن الجزایری هم داشت که توانست با زبان روزه، دروازه حریف نام آشنای خود یعنی میلان ایتالیا را در سری A با کند تا به همه بگوید روزه داری چقدر به لحاظ روحی به او کمک می کند. اما از موارد جالب توجه این که «اسلام سلیمانی» مهاجم تیم ملی فوتبال الجزایر در هنگام استقبال مردم اعلام نمود: همه اعضای تیم توافق کردند پاداش و دستمزد خود را برای

در گذشته، بازار گرگان قلب تپنده شهر بود. به همین دلیل، در محدوده آن مدارس محسینه وسادات، کاروانسرای حاج امین الاضرب، کاروانسرای حاج محمد تقی خان هزار جریبی، حمام درب نو و سقاخانه حضرت عباس (ع) ساخته شده بود. بناهایی که با گذشت زمان فقط اسمی از آنها مانده است.

این بازار در گذشته از جمله مراکز مهم داد و ستد کالا، توزیع و نشر افکار و عقاید فرهنگی –اجتماعی بوده و بر اثر گذشت زمان و عوامل اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی تحول یافته و شکل و بافت قدیمی و تاریخی خود را از دست داده است.

در قدیم، نهی از درون شهر استراداد می گذشته و پس از عبور از بازار، از دروازه چه دنگون خارج می شده، که براساس تحقیقات این هنر همان خاصره رود زیارت بوده که از نعلبندان هم می گذشته

گرفتند. در پلاکاردی که بچه ها آن را در دست داشتند، این جمله نوشته شده بود «امید ادامه دارد»

همزمان با آغاز بازی های جام جهانی برزیل، با ابتکار عادل فردوسی پور، کارلوس دنگا، کاپیتان و سرمربی، سابق تیم ملی فوتبال برزیل در موسسه محک حضور یافت، کاهان توسط کاستاریکا در جام جهانی برزیل قبل از مسابقات به جهانیان ارسال نمودند. پیام آنها به کودکان مبتلا به سرطان جهان این بود که قهرمانان با سرطان مبارزه کنید و باور داشته باشید که «سرطان پایان کودکی نیست»

قرار گرفتن نام یوزپلنگ بر روی پیراهن بازیکنان ایرانی و طراحی زیست توپ

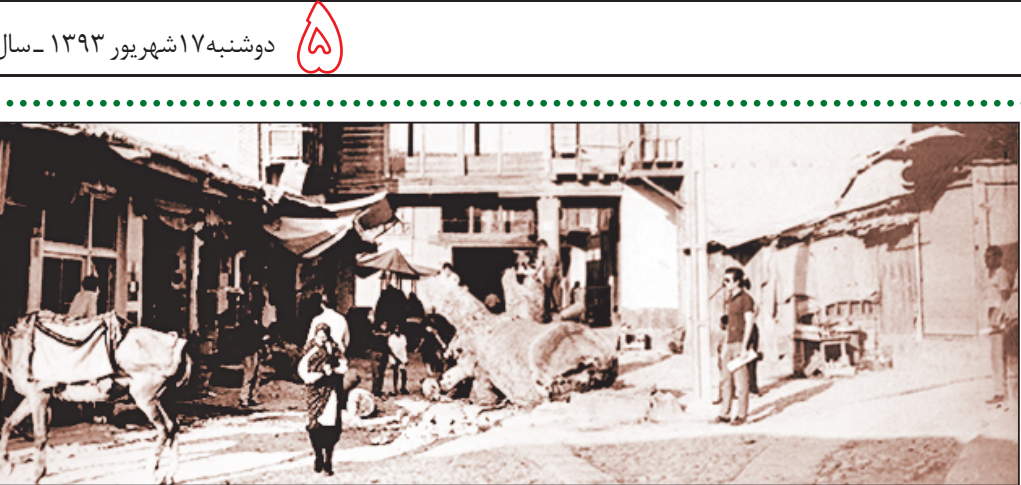
به جرات می توان گفت تلاش مشترک سازمان محیط زیست و فدراسیون فوتبال در مطرح ساختن نام یوزپلنگ آسیایی در آوردگان جام جهانی اقدامی ستودنی و در خور تقدیر بود.

با اصرار کارگروه یوز و تلاش های شبانه روزی با گام بلند خاتم ابتکار «در دیدار با بیت بلات» رئیس فیفا تچه داد و در نهایت فیفا با قرار گرفتن نقش یوزپلنگ ایرانی روی پیراهن تیم ملی در بسازی های جهانی موافقت کرد. بالاتر پس از آن هم در نامه ای به خاتم ابتکار حمایت جدی خود و فیفا را از یوز ایرانی اعلام نمود.

از این طریق ما توانستیم توجه افکار عمومی را در سطح جهانی به وضعیت ۵۰ یوزپلنگ باقیمانده در تمام آسیا جلب کنیم. ۵۰ یوزی که حالا قلمرو آنان از ۴۴ کشور به دشت های ایران محدود شده است.

در کنار این اقدام قرار شد کاپیتان تیم ملی فوتبال ایران آقای جواد نکونام با اهداء زیست توپی که بر روی آن ۳۲ گونه حیوانی در حال انقراض از کشورهای شرکت کننده در این جام نقش بسته بود، به لیونل مسی در مسابقه ایران و آرژانتین افکار عمومی را به لزوم حفظ تنوع زیستی جلب نماید. خاتم ابتکار در باره زیست توپ این گونه اظهار نظر کرد: این توپ که بر روی آن تصاویر مختلفی از پستانداران و پرندگان توسط هنرمندان ایرانی نقش بسته، در بر دارنده تنوع زیستی برای علاقه مندان به فوتبال و تماشاجیان و شرکت کنندگان در جام جهانی است.

در واقع جمهوری اسلامی ایران سعی کرده با به صدا آوردن زنگ جنبش و بیداری محیط زیست در بستر فوتبال

نعلبندا که در بخشی از این بازار قرار داشته، گرفته شده است. اسناد و متون تاریخی و سفرنامه های جهانگردانی مثل «ارابینو» که به منطقه استر آباد قدیم و گرگان فعلی سفر کرده اند، نشان می دهد غیر از بازار امروزی این شهر، بازارهای مختلفی در این منطقه وجود داشته است. قدمت بازارهای استر آباد و گرگان به دوره هخامنشی باز می گردد که در ایالت هیرکان قرار داشته اند.

گردآوری: الهام مرادی

نعلبندا که در بخشی از این بازار قرار داشته، گرفته شده است. اسناد و متون تاریخی و سفرنامه های جهانگردانی مثل «ارابینو» که به منطقه استر آباد قدیم و گرگان فعلی سفر کرده اند، نشان می دهد غیر از بازار امروزی این شهر، بازارهای مختلفی در این منطقه وجود داشته است. قدمت بازارهای استر آباد و گرگان به دوره هخامنشی باز می گردد که در ایالت هیرکان قرار داشته اند.

خردجمعی حاصل شد، پیش روی ماست و می تواند الگوی دست اندرکاران فدراسیون فوتبال قرار گیرد. در اینجا ذکر خاطره ای را در مورد تأثیر فوتبال به کنش های علمی نگارنده مناسب می دانم. در سال ۱۹۹۹ میلادی مسابقه فینال لیگ قهرمانان اروپا بین دو تیم بایرن مونیخ و منچستر که از طریق یک ضربیه آزاد به دست آمد پیشتاز بود و همه بر این باور بودند که بایرن مونیخ فاتح جام خواهد بود. اما با اعلام ۳ دقیقه وقت اضافی از سوری داور چهارم ظرف دو دقیقه تیم منچستر بونایتد بسا دو گل پی در پی با فاصله یک دقیقه ۲ بر یک پیش افتاد و بهت و حیرت را در میان همگان حاکم ساخت و قهرمان شد. اینجانب در آن مقطع زمانی از پایان نامه کارشناسی ارشد خود دفاع نموده و مشغول رفع کاستی ها و اصلاحات تأکید شده از سوری استادان بودم. آن زمان اینترنت در دسترس من نبود و مانند امروز فراگیر نشده بود. یکی از مواردی که حداقل ۴ ساله با آن دست به گریبان بودم، فراموش نمودن آدرس (Refrence) یک پاراگراف در متن مبانی نظری بود. این پاراگراف حلقه اتصال حائز اهمیت میان بخش های مطالب به شمار می رفت.

پس از تلاش ۴ ماهه و مایوس شدن از به دست آوردن آدرس این پاراگراف تصمیم گرفتم که از کنار آن عبور کنم. بخصوص پس از دفاع، استادان در این موارد دقیق نمی شدند و... اما پس از مشاهده صحنه های فوتبالی بالا اراده جدیدی در من برای یافتن آدرس مورد نظر پیدا شد. با خود اندیشیدم که نباید امید را از دست داد. تیم منچستر بونایتد هم با چاشنی امید در لحظات وقت اضافه نیمه دوم و در حالی که در ذهن و باور هیچکس خطور نمی کرد، جام لیگ قهرمانان را در دست گرفت پس از دو هفته تلاش بی وقفه، به هدف خود رسیدم

و آدرس مورد نظر را در دهانه املاطاح سیاسی و اقتصادی پیدا کردم. بدون شک اگر آن مسابقه را تماشای نمی کردم، هرگز به فکر تلاش مجدد نمی افتادم. امیدواریم با تعدیل قرارداد کارلوس کی روش ما بتوانیم هماهنگی داشت که به صورت موردی حماسه خلق می کند اما دارای تداوم نیست. کما اینکه وضعیت ما در مقابل تیم ملی یوسنی به گونه ای متفاوت از دو مسابقه قبلی برابر نیجریه و آرژانتین رقم خورد.

امیدواریم با تعدیل قرارداد کارلوس کی روش ما بتوانیم هماهنگی داشت که به صورت موردی حماسه خلق می کند اما دارای تداوم نیست. کما اینکه وضعیت ما در مقابل تیم ملی یوسنی به گونه ای متفاوت از دو مسابقه قبلی برابر نیجریه و آرژانتین رقم خورد.

امیدواریم با تعدیل قرارداد کارلوس کی روش ما بتوانیم هماهنگی داشت که به صورت موردی حماسه خلق می کند اما دارای تداوم نیست. کما اینکه وضعیت ما در مقابل تیم ملی یوسنی به گونه ای متفاوت از دو مسابقه قبلی برابر نیجریه و آرژانتین رقم خورد.

امیدواریم با تعدیل قرارداد کارلوس کی روش ما بتوانیم هماهنگی داشت که به صورت موردی حماسه خلق می کند اما دارای تداوم نیست. کما اینکه وضعیت ما در مقابل تیم ملی یوسنی به گونه ای متفاوت از دو مسابقه قبلی برابر نیجریه و آرژانتین رقم خورد.

امیدواریم با تعدیل قرارداد کارلوس کی روش ما بتوانیم هماهنگی داشت که به صورت موردی حماسه خلق می کند اما دارای تداوم نیست. کما اینکه وضعیت ما در مقابل تیم ملی یوسنی به گونه ای متفاوت از دو مسابقه قبلی برابر نیجریه و آرژانتین رقم خورد.

<< حلال، نشان برین حلال و مناطق آزاد تجاری – صنعتی

قسمت چهارم ► نویسنده: دکتر عبدالحسین فغاری ► دبیر کل: موسسه حلال جهانی

مناطق آزاد تجاری– صنعتی یکی از سازو کارهای مهم رونق اقتصادی در کشورهایی همچون کشور ماست و سالیانی است که این مناطق تعیین و ایجاد شده و برای آنها برنامه هایی هم تنظیم شده است. این مناطق به شکل متمرکز توسط مدیر عامل و هیات مدیره اداره می شوند و قوانین دست و پا گیر سایر مناطق کشور را ندارند و از اختیارات زیادی هم برخوردارند که می توانند به رونق اقتصادی و حل بعضی گره های موجود در تجارت و صنعت کمک کنند.

اجازه تأسیس بانک ها و دفاتر موسسات و دانشگاه ها و بنگاه های خارجی در آنها، تسهیلات ویژه برای ایجاد واحد های صنعتی و تجاری، معافیت مالیاتی، ورود کالا به شکل موقت و صدور مجدد آن، معافیت عوارض برای کالای وارداتی به آن منطقه به شرط ورود نشدن به استانتها، تسهیلات ویژه برای گردشگران خارجی و امثال آن از ویژگی های این مناطق است.

به این دلایل، ورود به بحث حلال در این مناطق ضروری است. زیرا به دلیل ویژگی های یاد شده، بعضی کالاهای خوراکی با شرایط سهل تری به این مناطق وارد می شود در حالی که هنوز از نظر ممیزی حلال، شرایط آنها احراز نشده است. گردشگرانی به این مناطق جذب می شوند در حالی که هنوز استانداردهای حلال در بعضی هتل ها، رستوران ها اقامتگاه ها، کتب های ورزشی و تفریحی و ... استقرار نیافته است. در کشور های دیگر از چند سال قبل برای گردشگری حلال، سراز و کارهائی ایجاد شده است و گردشگران مسلمان را به خود جذب کرده اند ولی هنوز ما به این موضوع به طور جدی نپرداخته ایم.

علیرغم دستور رئیس جمهوری در ابتدای سال که گفتند باید (و البته سایر نظری آزاد) باید قطب گردشگری حلال شود هنوز هیچ اقدامی توسط سازمان مناطق آزاد صورت نگرفته است. من در این موضوع با سازمان و بعضی مناطق آزاد مکاتبه کرده ام ولی نتیجه کمی به دست آمده است که کافی نیست. در سه هفته قبل نخستین تفاهم نامه با منطقه آزاد تجاری– صنعتی ارس در موضوع حلال به امضا رسید و این به دلیل آن بود که رئیس این منطقه چنانکه خود در مراسم امضای تفاهم نامه گفت، فقط «اعتقاد مسئول» است که می تواند او را برای ایجاد و استقرار ضوابط حلال در منطقه مصمم کند.

ضرورت دیگر حضور «حلال» در مناطق آزاد تجاری– صنعتی قابلیت تأثیر گذاری در کشور های همجوار است. چون در مناطق آزاد مرزی، تجارت و صنعت روان تر است و ارتباط اقتصادی با همسایگان راحت تر انجام می پذیرد.

برای نمونه منطقه آزاد ارس به دلیل همسایگی با ارمنستان، نخجوان و گرجستان می تواند نقش موثری در این کشورها برای گسترش بازار حلال ایفا کند. چنانکه در ماه رمضان امسال به همت بعضی بازرگانشان بخش خصوصی، نخستین کشتنارگاه حلال در ارمنستان (شهر کاپان) افتتاح شد که به شکل بسیار مجهز ذبیح اسلامی با تمامی ضوابط در آنجا انجام می شود و هم برای گردشگران مسلمان که به ارمنستان می روند و هم صدور به کشور های همجوار، خدمات حلال ارائه می کند و مشکل بزرگی را برطرف کرده است. این موضوع نمونه ای است برای تأثیر گذاری از طریق مناطق آزاد تجاری – صنعتی در بحث حلال.

امیدوارم سایر مناطق آزاد کشور نیز به سرعت خود را برای اجرای استاندارد حلال در صادرات و واردات منطقه و نیز گردشگری حلال آماده کنند.

<< آداب و رسوم ملل آمریکا؛ وسعت، ثروت، فناوری

مرد آوری و ترجمه: آرش میری خانی

معماری

معماری در آمریکا اگر چه شاهد پیشرفت شگرفی در عصر مدرنیته شده اما به باور کارشناسان هنوز هم می توان در برخی نقاط و آمریکا ردپای هنر معماری اروپایی هایی را که در قرن ۱۷ به بعد به این کشور مهاجرت کرده بودند، یافت. هنر معماری آمریکا دارای مشخصه های منسجم و منحصر به فردی است، اما با توجه نواحی جغرافیایی شاهد شکل های گوناگونی از معماری هستیم. برای مثال، در ایالت های جنوب آمریکا معماری به سبک اسپانیایی و در ایالت های نیو انگلند آمریکا شیوه های معماری انگلیسی، ایرلندی و آلمان به کار می رود.

تعطیلات رسمی

به طور کلی تعطیلات رسمی در آمریکا باتوجه به مناسبت های برگرفته شده از تاریخ آمریکا، سنت های مسیحیت و پیشگامان ملی تعیین شده اند.

روزشکر گزاری یکی از اعیاد ملی در آمریکاست. این عید هر سال در چهارمین پنجشنبه ماه نوامبر و در پایان فصل دروگرمی داشته می شود. این مراسم برای تشکر از دارایی هایی مادی و معنوی یک فرد صورت می گیرد. شایان گفتن است که آمریکایی ها در این روز برای شام بوقلمون می خورند.

• روز تولد مارتین لوتر کینگ: دولت آمریکا ۱۵ ژانویه را به مناسبت تولد مارتین لوتر کینگ

جونیور، رهبر سیاهپوست جنبش حقوقی مدنی ایالات متحده تعطیل رسمی اعلام کرده است.

• روز معارفه: روزی است که در آن رئیس جمهوری آمریکا و معاون او سوگند یاد می کنند.

• روز تولد جرج واشنگتن: کنگره آمریکا در سال ۱۸۷۹ روز تولد –اولین رئیس جمهور آمریکا را تعطیل اعلام کرد.

یک روز با نعلبندان گرگان

است و اکنون غیر از راسته چلنگران و آهنگران، راسته ای دیگر مشاهده نمی شود. اما اگر سری به این بازار بزنید می بینید که برخی از راسته های بازار قدیمی گرگان مثل بازار یزد و کاشان سرپوشیده بوده اند

گرگان شهر طبیعت و سرسبزی است. جایی که در آن می توانید تصویر بر رویایی ترین کارت پستال های دنیا را زنده ببینید. اما این شهر، تاریخیچه ای هم با خود دارد که شاید ماندگارترین شکل آن را بتوانید در بازار قدیمی شهر پیدا کنید. به گزارش تبیان، بازار قدیمی گرگان با سبک معماری خاص و راسته هایش، یکی از زیباترین بازارهای شمال ایران به حساب می آید. این بازار یکی از مراکز مهم عرضه انواع محصولات بومی و غیربومی است و صنایع دستی آن، به خصوص دستبافت های ترکمنی اش معروف است. این بازار به بازار «نعلبندان» معروف است و در داخل بافت قدیم شهر گرگان –بعد از میدان شهرداری –قرار دارد. در بافت قدیم گرگان، بناهای تاریخی – مذهبی، آب انبارها، کاروانسراها و تیمچه هم وجود دارد.

بخشی از محدوده بازار روز فعلی اساقخانه حضرت عباس (ع)، راسته های مختلف بازار کهنه گرگان بود که بیشتر آنها از بین رفته

اخلاق مداری

دکتر مسعود کوثری استاد ارتباطات دانشگاه تهران در یادداشتی تحت عنوان «برز و باخت و ورزی» نوشت: جام جهانی شروع شد و دومین بازی را باختیم. اما این باختن با کل مسی نبود، این باختن از فحش و توهین هایی بود که بلافاصله در شبکه های اجتماعی نصیب مسی و داور کردیم. او سی افزایش: کاری که با داور کردیم: جفا به خودمان بود. زیر آفیفا به مظلومیت ما توجهی نخواهد کرد. فیفا اگر اخلاق دینی ندارد، اما از اخلاق حرفه ای دفاع می کند و براساس این اخلاق کسی حق توهین و هتاک به دیگری ندارد (به ویژه به یک داور بین المللی فوتبال)

نمونه های دیگر از بداخلاقی در صفحه فیس بوک لیونل مسی قابل رویت است. اقدامی همه جانبه که با ضرباهنگی تهاجسی صفحه این فوق ستاره فوتبال را به خاک و خون کشید و او را مجبور ساخت تا با دستپاچگی برای مدتی کوتاه صفحه اش را از دسترس خارج کند.

حالا مناسب است تا به اظهارات دل پوسکه بعد از شکست ۵ بر یک مقابل هلند نظری بیفکنیم. مردم اسپانیا تحقیر برابر رقیب قدیمی، هلند را روی دوش خود حس کرده و شرایط برای این پیر مرد (منظور خودش می باشند)، بسیار سنگین و سیاه است. او می افزاید: به تیم حریف تبریک می گویم. آنها عالی بازی کردند و ما خیلی پر اشتیاه بودیم. من مقصر این تحقیر هستم و به همه مردم اسپانیا اعلام می کنم در جنگ تاکتیکی با فان خال شکست خوردم.

فان خال سرسرمبری تیم ملی فوتبال هلند نیز در مصاحبه مطبوعاتی خود از افسر خبری فیفا می خواهد میکروفن را ابتدا در اختیار خاتم خیر نگاری از استراليا قرار دهد که قبل از مقاله بسیار تلدی در تایمز او را فردی پول پرست و بی تعصب دانسته که فوتبال هلند را زها نموده و به باشگاه منچستر بواناید دل بسته است.

پس از گفتگویی دوستانه و ملمسو از احترام خبرنگار زن در پایان سواالش از او به خاطر مقاله اش عذرخواهی می کند.

برزیلی هانیز پس از شکست سنگین در مقابل آلمان، نه مشکل را به گردن داور انداختند و نه از آسمان زمین و در دیوار گلابه کردند. آنها با متانت در باره علت این شکست به مردم خود توضیح دادند و بالاتر از آن از مردم کشورشان عذرخواهی کردند.

و جالب آن که سرمربی تیم ملی فوتبال آلمان و بازیکنان

این تیم هرگز از پیروزی پرگل خود سرمست نشدند و برزیلی هارا تحقیر نکردند. حتی با آنها به نوعی همدردی نموده و از بازیکنان حریف دلجویی می نمودند.

پای بندی به ارزش ها

یکی از زیباترین بازی های جام بیستم بین دو تیم آلمان و الجزایر برگزار شد. تیم فوتبال الجزایر را باید فخر قاره آفریقا نامید. نمایش خیره کننده تیم ملی فوتبال الجزایر ترس را به جان آلمان قهرمان افکند. آنها شانه به شانه آلمان پیش رفتند و فقط فقدان انرژی بود که آنها را از پای در آورد.

الجزایز در حالی با جام وداع کرد که هنگام ترک آن سرش را بالا گرفته بود و در بازگشت به کشور خود مردم آن کشور همچون قهرمانان از آنها استقبال نمودند.

مبارک رمضان، خودداری از پوشیدن پیراهن تیم هایی که روی آنها نشانه های تبلیغاتی شرکت های تولیدات مشروبات الکلی باقمار حک شده است، از جمله اقدامات ارزشی بازیکنان تیم بود. تقارن ماه مبارک رمضان با جام جهانی فوتبال، و می دهند، یعنی این که ورزش را وارد سیاست کرده اند.

روزه داری بازیکنان مسلمان ■■■ از ویسل بازیکن مسلمان و توجع بسیاری از جبرنگاران را به خود جلب کرد.

شاید برای بسیاری

از علاقه مندان به فوتبال جالب باشد که بداند مردانی چون فرانک ریریری، کریم بنما، سمیر نصری، زلاتان ابراهیموویچ، اریک آبیادل

و سرداران توره همگی در ماه مبارک رمضان با احداث روزه در تمرینات سخت و حرفه ای تیم های باشگاهی خود حضور پیدا می کنند. فردریک کانوته بازیکن سرشناس اسپانیایی خاطره انگیزترین بازی خود را دیدار در سوپر جام اسپانیایی داند که با زیان روزه دیوار دروازه بارسلونا را گشود. خاطره ای نظیر آن را عبدالقادر غزال، بازیکن الجزایری هم داشت که توانست با زیان روزه، دروازه حریف نام آشنای خود یعنی میلان ایتالیا را در سری A با یک بند تا به همه بگوید روزه داری

چقدر به لحاظ روحی به او کمک می کند. اما از موارد جالب توجه این که «اسلام سلیمانی» مهاجم تیم ملی فوتبال الجزایر در هنگام استقبال مردم اعلام نمود: همه اعضای تیم توافق کردند پاداش و دستمزد خود را برای

حمایت از مردم فلسطین و اهالی غزه اهدا کنند.

این اقدام انسانی خشم روزنامه انگلیسی ایندپندنت را برانگیخت و خواستار مجازات تیم ملی فوتبال الجزایر از سوی فیفا شد.

ایندپندنت در مقاله ای نوشت وقتی بازیکنان الجزایر تاکید می کنند پاداش و دستمزد خود را که در جام جهانی ۲۰۱۴ برزیل به دست آورده اند، به مردم فلسطین اختصاص می دهند، یعنی این که ورزش را وارد سیاست کرده اند.

• **یکی از زیباترین بازی های جام بیستم بین دو تیم آلمان و الجزایر برگزار شد. تیم فوتبال الجزایر را باید فخر قاره آفریقا نامید. نمایش خیره کننده تیم ملی فوتبال الجزایر ترس را به جان آلمان قهرمان افکند. در جام جهانی فوتبال «ثالیست جادویی»**

کابريل کارسیا مارکن جامه حقیقت پوششید. حذف ایتالیا و انگلستان و اسپانیا توسط کاستاریکا در جام جهانی برزیل قبل از مسابقات تنها در عالم خیال می گنجید ■■■

می کنند. فردریک کانوته بازیکن سرشناس اسپانیایی خاطره انگیزترین بازی خود را دیدار در سوپر جام اسپانیایی داند که با زیان روزه دیوار دروازه بارسلونا را گشود. خاطره ای نظیر آن را عبدالقادر غزال، بازیکن الجزایری هم داشت که توانست با زیان روزه، دروازه حریف نام آشنای خود یعنی میلان ایتالیا را در سری A با یک بند تا به همه بگوید روزه داری چقدر به لحاظ روحی به او کمک می کند. اما از موارد جالب توجه این که «اسلام سلیمانی» مهاجم تیم ملی فوتبال الجزایر در هنگام استقبال مردم اعلام نمود: همه اعضای تیم توافق کردند پاداش و دستمزد خود را برای

در گذشته، بازار گرگان قلب تپنده شهر بود. به همین دلیل، در محدوده آن مدارس محسینه وسادات، کاروانسرای حاج امین الاضرب، کاروانسرای حاج محمد تقی خان هزار جریبی، حمام درب نو و سقاخانه حضرت عباس (ع) ساخته شده بود. بناهایی که با گذشت زمان فقط اسمی از آنها مانده است.

این بازار در گذشته از جمله مراکز مهم داد و ستد کالا، توزیع و نشر افکار و عقاید فرهنگی –اجتماعی بوده و بر اثر گذشت زمان و عوامل اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی تحول یافته و شکل و بافت قدیمی و تاریخی خود را از دست داده است.

در قدیم، نه‌ری از درون شهر استراباد می گذشته و پس از عبور از بازار، از دروازه چه دنگوان خارج می شده، که براساس تحقیقات این هنر همان خاصره‌رو زیارت بوده که از نعلبندان هم می گذشته

گرفتند. در پلاکاردی که بچه ها آن را در دست داشتند، این جمله نوشته شده بود «امید ادامه دارد»

همزمان با آغاز بازی های جام جهانی برزیل، با ابتکار عادل فردوسی پور، کارلوس دنگا، کاپیتان و سرمربی، سابق تیم ملی فوتبال برزیل در موسسه محک حضور یافت، کاهن سربانی موسسه محک پیام خود را از طریق دونگا به جهانپان ارسال نمودند. پیام آنها به کودکان مبتلا به سرطان جهان این بود که قهرمانان با سرطان مبارزه کنید و باور داشته باشید که «سرطان پایان کودکی نیست»

قرار گرفتن نام یوزپلنگ بر روی پیراهن بازیکنان ایرانی و طراحی زیست توپ

به جرات می توان گفت تلاش مشترک سازمان محیط زیست و فدراسیون فوتبال در مطرح ساختن نام یوزپلنگ آسیایی در آوردگان جام جهانی اقدامی ستودنی و در خور تقدیر بود.

با اصرار کارگروه یوز و تلاش های شبانه روزی با گام بلند خاتم ابتکار ادر دیدار با بیت بلات« رئیس فیفا تینچه داد و در نهایت فیفا با قرار گرفتن نقش یوزپلنگ ایرانی روی پیراهن تیم ملی در بسازی های جهانی موافقت کرد. بالاتر پس از آن هم در نامه ای به خاتم ابتکار حمایت جدی خود و فیفا را از یوز ایرانی اعلام نمود.

از این طریق ما توانستیم توجه افکار عمومی را در سطح جهانی به وضعیت ۵۰ یوزپلنگ باقیمانده در تمام آسیا جلب کنیم. ۵۰ یوزی که حالا قلمرو آنان از ۴۴ کشور به دشت های ایران محدود شده است.

در کنار این اقدام قرار شد کاپیتان تیم ملی فوتبال ایران آقای جواد نکونام با اهداء زیست توپی که بر روی آن ۳۲ گونه حیوانی در حال انقراض از کشورهای شرکت کننده در این جام نقش بسته بود، به لیونل مسی در مسابقه ایران و آرژانتین افکار عمومی را به لزوم حفظ تنوع زیستی جلب نماید. خاتم ابتکار در باره زیست توپ این گونه اظهار نظر نمود.

اگر بخواهیم به عملکرد اعضای تیم ملی کشورمان در این زمینه بپردازیم باید از اقدام زیبا، خداپسندانه و انسانی علیرضا حقیقی دروازه بان تیم ملی کشورمان در غزمت به

موسسه محک یادکنیم. او به جایی رفت که پر بود از بچه های طرفدار فوتبال، بچه هایی که با غول بزرگی به نام سرطان مبارزه می کنند. حقیقی رفت و با گل و جیغ و هورا از او استقبال کردند! بعد هم درون دروازه ایستاد تا بچه ها به او پانتلی بزنند. بچه ها می خندیدند و می دودیدند و توپ را شوت می کردند. شوت زدند و حقیقی از همه ی آنها گل خورد!دایین تازه همه ما مجرا نبود. او پیراهنی را که در بازی با آرژانتین پوشیده بود، به موسسه محک اهدا کرد و به جای آن پیراهنی را گرفت که روی آن نقاشی بچه ها کشیده شده بود. بعد هم نوبت عکس یادگاری شد و بچه ها با او عکس

است. بازار نعلبندان گرگان ویژگی خاص دیگری هم داشته و آن معبر عمومی بودن برخی راسته های آن است. راسته های شهر استرآباد همچون شیرکش، سرچشمه و... در گذشته همه به بازار نعلبندان منتهی می شده است.

ویژگی دیگر نعلبندان قرار گرفتن آن بین دو دروازه از چهار دروازه شهر فوجرد (پورگرد – حول و خوش امامزاده عبدالله فعلی) و بسطام (فلکه کاخ فعلی) بوده است. نام بازار نعلبندان هم از رسته

نسبت به گونه های در معرض خطر دنیا این فرصت را مغنم شمرده و اعلام پیدار باش نماید.

واقیعت و خیال

در جام جهانی فوتبال« ثالیست جادویی» گابریل کارسیا مارکز جامه حقیقت پوشید. حذف ایتالیا و انگلستان و اسپانیا توسط کاستاریکا در جام جهانی برزیل قبل از مسابقات تنها در عالم خیال می گنجید.

انگیزه و ایستادگی تیم ملی فوتبال الجزایر در مقابل آلمان تا قبل از مسابقه باور کردنی نبود. و کشورهایی همچون شیلی و کلمبیا تا آخرین لحظات مردانه مقاومت نمودند و از همه مهم تر برای هیچکس پایداری تیم ملی فوتبال ایران در مقابل نائب قهرمان جهان یعنی آرژانتین قابل تصور نبود. واقیعت این است که بازی با آرژانتین یک بازی حساسی برای ما بود که همه ایران، آن را تحسین کرد و غرور ملی فرو خورده و مهجور ما را دوباره احیا کرد. بازی با آرژانتین، مسابقه ای بود نظیر مسابقه ایران با استرالیا و تقابل ایران با آمریکا –این بازی در تاریخ فوتبال ایران ماندگار خواهد شد. زیرا حماسه بود و هر حماسه بیشتر تابع احساس و شور است تا عقلایت.

دکتر محمدعلی کاتوزیان اقتصاددان و جامعه شناس و استاد دانشگاه آکسفورد، طی سال های گذشته، نظریه ای را به عنوان جامعه کوتاه مدت در ایران مطرح کرده است. یعنی برنامه ریزی «زود بازده»، نکته اصلی همان کوتاه مدت بودن است. یعنی جامعه ای که در آن چشم انداز بلند مدتی در زندگی وجود ندارد.

دیدگاه دکتر کاتوزیان را با وضعیت فوتبال ما می توان هماهنگ دانست که به صورت مودی حماسه خلق می کند اما دارای تداوم نیست. کما اینکه وضعیت ما در مقابل تیم ملی یونسی به گونه ای متفاوت از دو مسابقه قبلی برابر نیجریه و آرژانتین رقم خورد.

امیدواریم با تمهید قرارداد کارلوس کی روش ما بتوانیم با تغییر نسل و تغییر سبک و کشف استعداد های تازه عقلایت و دانش مداری را بیش از گذشته همچون خونی حیات بخش به پیکر فوتبال در این سرزمین وارد کنیم. خوشبختانه جامعه ایرانی با این رویکرد به میزان ۸۹ درصد موافقت نموده است. در واقع جمهوری اسلامی ایران سعی کرده با به صدا

فرآیند پیشرفت تیم ملی فوتبال آلمان که با اتکا به علم و

نعلبندا که در بخشی از این بازار قرار داشته، گرفته شده است. اسناد و متون تاریخی و سفرنامه های جهانگردانی مثل «رابینو» که به منطقه استرآباد قدیم و گرگان فعلی سفر کرده اند، نشان می دهد غیر از بازار امروزی این شهر، بازارهای مختلفی در این منطقه وجود داشته است. قدمت بازارهای استرآباد و گرگان به دوره هخامنشی باز می گردد که در ایالت هیرکان قرار داشته اند.

گردآوری: الهام مرادی

خردجمعی حاصل شد، پیش روی ماست و می تواند الگوی دست اندرکاران فدراسیون فوتبال قرار گیرد.

در این یادکر خاطره ای را در مورد تأثیر فوتبال به کنش های علمی نگارنده مناسب می دانم. در سال ۱۹۹۹ میلادی مسابقه فینال لیگ قهرمانان اروپا بین دو تیم بایرن مونیخ و منچستر که از طریق یک ضربه آزاد به دست آمد پیشتاز بود و همه بر این باور بودند که بایرن مونیخ فاتح جام خواهد بود.

اسما با اعلام ۳ دقیقه وقت اضافی از سوری داور چهارم ظرف دو دقیقه تیم منچستر بواناید بسا دو گل پی در پی با فاصله یک دقیقه ۲ بر یک پیش افتاد و بهت و حیرت را در میان همگان حاکم ساخت و قهرمان شد.

اینجانب در آن مقطع زمانی از پایان نامه کارشناسی ارشد خود دفاع نموده و مشغول رفع کاستی ها و اصلاحات تاکید شده از سوری استادان بودم. آن زمان اینترنت در دسترس من نبود و مانند امروز فراگیر نشده بود. یکی از مواردی که حداقل ۴ ساله با آن دست به گریبان بودم، فراموش نمودن آدرس (Refrence) یک پاراگراف در متن مبانی نظری بود. این پاراگراف حلقه اتصال حائز اهمیت میان بخش های مطلب به شمار می رفت.

پس از تلاش ۴ ماهه و مایوس شدن از به دست آوردن آدرس این پاراگراف تصمیم گرفتم که از کنار آن عبور کنم. بخصوص پس از دفاع، استادان در این موارد دقیق نمی شدند و... اما پس از مشاهده صحنه های فوتبالی بالا اراده جدیدی در من برای یافتن آدرس مورد نظر پیدا شد. با خود اندیشیدم که نباید امید را از دست داد. تیم منچستر بواناید هم با چاشنی امید در لحظات وقت اضافه نیمه دوم و در حالی که در ذهن و باور هیچکس خطور نمی کرد، جام لیگ قهرمانان را در دست گرفت پس از دو هفته تلاش بی وقفه، به هدف خود رسیدم

و آدرس مورد نظر را در دهانه ما اطلاعات سیاسی و اقتصادی پیدا کردم. بدون شک اگر آن مسابقه را تماشا نمی کردم، هرگز به فکر تلاش مجدد نمی افتادم.

اما فراموش نکنیم که متأسفانه اخبار و جاذبه های جام بیستم افکار عمومی را از جنایات داعش و بخصوص رژیم منحوس صهیونیستی که اوج ددمنشی خود را در مواجهه با فلسطینی های مظلوم در غزه و جنبش حماس به نمایش گذارد، مافل ساخت یکس از روزنامه ها در مقاله ای تحت عنوان «جنگ در سایه جام جهانی» نوشت: واقیعت این است که جای ندانن های سوازر بر شانه کیه لینی بیشتر از ججمعه متلاشی شده کودک فلسطینی دیده می شود و زوزه موشک های اسرائیلی و ضجه مادران غزه در هیاهوی مسابقه جام جهانی گم شده است.

علی (ع) نقل کنم که فرمود:

ما کثر العبر و اقل الاعتبار – عبرت ها فراوانند و عبرت گیرندگان اندک می باشند. و می توان این گسونه نیز برداشت کرد که خوشبخت ترین آدم های جهان آنها ی هستند که می توانند از شکست هایشان نیز لذت ببرند. امیدوارم که ما در زمره خوشبخت ترین انسان ها باشیم.

<< حلال، نشان برین حلال و مناطق آزاد تجاری – صنعتی

قسمت چهارم ► نویسنده: دکتر عبدالحسین فغاری ► دبیر کل: موسسه حلال جهانی

مناطق آزاد تجاری– صنعتی یکی از ساز و کارهای مهم رونق اقتصادی در کشورهائی همچون کشور ماست و سالیانی است که این مناطق تعیین و ایجاد شده و برای آنها برنامه هائی هم تنظیم شده است. این مناطق به شکل متمرکز توسط مدیر عامل و هیات مدیره اداره می شوند و قوانین دست و پا گیر سایر مناطق کشور را ندارند و از اختیارات زیادی هم برخوردارند که می تواند به رونق اقتصادی و حل بعضی گره های موجود در تجارت و صنعت کمک کند.

اجازه داسیس بانک ها و دفاتر موسسات و دانشگاه ها و بنگاه های خارجی در آنها، تسهیلات ویژه برای ایجاد واحد های صنعتی و تجاری، معافیت مالیاتی، ورود کالا به شکل موقت و صدور مجدد آن، معافیت عوارض برای کالای وارداتی به آن منطقه به شرط ورود نشدن به استانتها، تسهیلات ویژه برای گردشگران خارجی و امثال آن از ویژگی های این مناطق است.

به این دلایل، ورود به بحث حلال در این مناطق ضروری است. زیرا به دلیل ویژگی های یاد شده، بعضی کالاهای خوراکی با شرایط سهل تری به این مناطق وارد می شود در حالی که هنوز از نظر ممیزی حلال، شرایط آنها احراز نشده است. گردشگرانی به این مناطق جذب می شوند در حالی که هنوز استانداردهای حلال در بعضی هتل ها، رستوران ها اقامتگاه ها، کتب های ورزشی و تفریحی و ... استقرار نیافته است. در کشور های دیگر از چند سال قبل برای گردشگری حلال، ساز و کارهائی ایجاد شده است و گردشگران مسلمان را به خود جذب کرده اند ولی هنوز ما به این موضوع به طور جدی نپرداخته ایم.

علیرغم دستور رئیس جمهوری در ابتدای سال که گفتند باید (و البته سایر نظری آزاد) باید قطب گردشگری حلال شود هنوز هیچ اقدامی توسط سازمان مناطق آزاد صورت نگرفته است. من در این موضوع با سازمان و بعضی مناطق آزاد مکاتبه کرده ام ولی نتیجه کمی به دست آمده است که کافی نیست. در سه هفته قبل نخستین تفاهم نامه با منطقه آزاد تجاری– صنعتی ارس در موضوع حلال به امضا رسید و این به دلیل آن بود که رئیس این منطقه چنانکه خود در مراسم امضای تفاهم نامه گفت، فقط «اعتقاد مسئول» است که می تواند او را برای ایجاد و استقرار ضوابط حلال در منطقه مصمم کند.

ضرورت دیگر حضور «حلال» در مناطق آزاد تجاری– صنعتی قابلیت تأثیر گذاری در کشور های همجوار است. چون در مناطق آزاد مرزی، تجارت و صنعت روان تر است و ارتباط اقتصادی با همسایگان راحت تر انجام می پذیرد.

برای نمونه منطقه آزاد ارس به دلیل همسایگی با ارمنستان، نخجوان و گرجستان می تواند نقش موثری در این کشورها برای گسترش بازار حلال ایفا کند.

چنانکه در ماه رمضان امسال به همت بعضی بازار گاشان بخش خصوصی، نخستین کشتنارگاه حلال در ارمنستان (شهر کاپان) افتتاح شد که به شکل بسیار مجهز ذیج اسلامی با تمامی ضوابط در آنجا انجام می شود و هم برای گردشگران مسلمان که به ارمنستان می روند و هم صدور به کشور های همجوار، خدمات حلال ارائه می کند و مشکل

بزرگی را برطرف کرده است. این موضوع نمونه ای است برای تأثیر گذاری از طریق مناطق آزاد تجاری – صنعتی در بحث حلال.

امیدوارم سایر مناطق آزاد کشور نیز به سرعت خود را برای اجرای استاندارد حلال در صادرات و واردات منطقه و نیز گردشگری حلال آماده کنند.

در بررسی ساختارهای نخبگان معمولاً با دو ساختار سلسله مراتبی و شبکه‌ای مواجه می‌شویم که از مشخصات اصلی ساختار شبکه‌ای، می‌توان به انعطاف و سراسری بودن آن اشاره کرد همچنین این ساختار، محدود به مکان و زمان نیست و همیشگی و آزاد است.

سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور با رصد و شناسایی پارادایم‌های مربوط به دانش مهارتی در جهان رو به توسعه، دستور کارهای جدیدی را برای مولد کردن عرصه‌های تولید در زمینه‌های صنعتی، خدمات و کشاورزی ارائه داده است که از آن جمله می‌توان به آموزش‌های محصول محور اشاره کرد که با استفاده از آن می‌توان معیشت اقتصادی مردم را بدون اضافه بار اقتصادی برای دولت، متنوع ساخت. از طرفی پدیده آموزش‌های مهارتی، الگوی جدیدی است

تغییر نگاه به نخبگان مهارتی

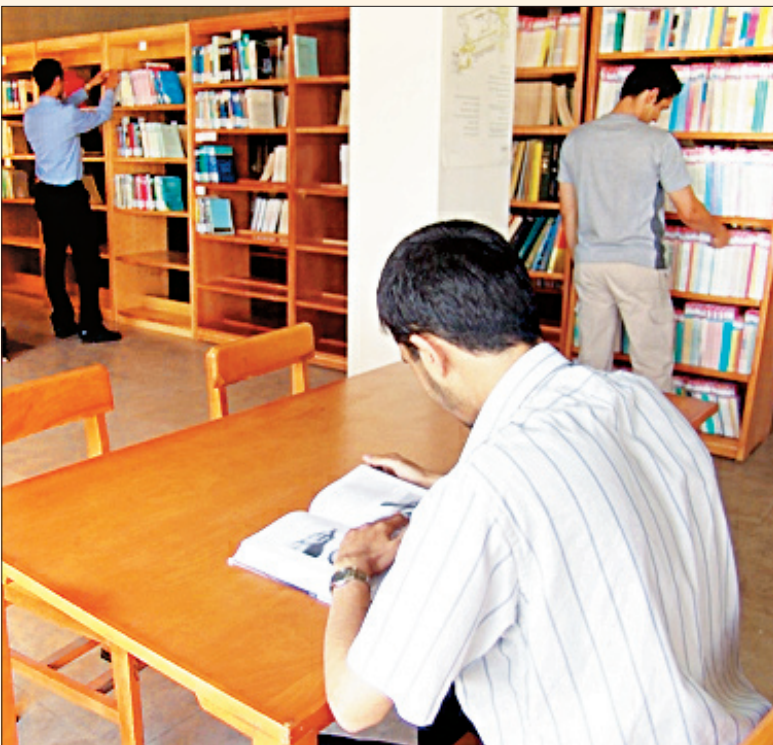
که اولاً نیروی انسانی مورد نیاز صنایع در مدت کوتاهی تامین شود.

ثانیاً برنامه‌های آموزشی براساس نیازهای موردی صنایع تنظیم می‌شود و ثالثاً تمام کارگران شاغل امکان تطبیق مهارت‌های خود را با تکنولوژی جدید که پیوسته در حال پیشرفت و تکامل است، داشته باشند. همانطور که سه مولفه بالا به نیروی انسانی ماهر توجه دارد، بنابراین بسط شبکه‌ای از نخبگان رشته‌های مهارتی رکن اساسی تولید است.

از سویی با توجه به نقش پررنگ کار ویژه‌های آموزش‌های مهارتی و فنی و حرفه‌ای در برنامه پنجم توسعه و سیاست‌های کلی تولید ملی، حمایت از سرمایه ایرانی، ابلاغی از سوی مقام معظم رهبری در تاریخ ۱۳۹۱/۱۱/۲۴، که اشنعار می‌دارد توانمندسازی و ارتقای بهره‌وری نیروی کار، با افزایش انگیزه، مهارت، خلاقیت، ایجاد تناسب بین مراکز آموزشی - پژوهشی با نیازهای بازار کار و بستر سازی ساماندهی اشتغال و حرکت نیروی کار ایرانی در سطح ملی - منطقه‌ای و جهانی مورد تاکید قرار می‌دهد، سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای به عنوان یگانه متولی این آموزش‌ها

که مفاهیم و ساختارهای پیشین مربوط به آموزش و دانش را دستخوش تغییر قرار داده است. بنابراین در عرصه جهانی شدن که باز تعریفی در اقتصاد، تجارت، اشتغال و صنایع پیشرفته بوجود آمده است، اهمیت آموزش‌های مهارتی در افزایش تولید و بهره‌وری واضح است.

در همین راستا، سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور تشکیل شبکه نخبگان مهارتی کشور را عاملی موثر در تولید در فاز ایجابی و خروج نخبگان از کشور، در فاز سلبی را از اهم کاری سازمان قرار داده است که براسستی حلقه مفقوده سیاستگذاری توجه به نخبگان کشور و پدیده فرار مغزها است. بدین سبب باید گفت که اگر در برنامه‌های توسعه اقتصادی و صنعتی کردن، ضرورت آموزش فنی کارگران، ارتقاء سطح مهارت افراد و تجمیع و شبکه سازی بین نخبگان چنانکه باید مورد توجه قرار نگیرد توسعه صنعتی و پیشرفت تولید در سطح خواهد ماند و نیازمندی‌ها به قدرت‌های بزرگ صنعتی باقی خواهند ماند. برای برون رفت از این وضعیت یعنی رسانیدن سطح تولید و اقتصاد کشور به کشورهای بزرگ صنعتی ضرورت ایجاب می‌کند

نوآوری را با عنوان، تبدیل یک ایده به محصول که قابل فروش باشد، ارائه کرد. باید عنوان داشت که آموزش‌های فنی حرفه‌ای نباید و نه می‌تواند متولی اشتغال در سطوح کلان شغلی باشد ولی در راستای بستر سازی شغلی در حرف کوچک و متوسط می‌تواند ظرفیت‌های زیادی را در راستای توسعه اشتغال و تولید ایجاد کند. در راستای همه گیر شدن مهارت‌ها و تخصص‌ها در میان مردم می‌توان به توسعه و گسترش آموزش‌های مهارتی و فنی حرفه‌ای در مناطق توسعه نیافته پرداخت تا از این طریق علاوه بر آموزش ذهنی و عملی، هنجارها و ارزش‌های عملی نیز در این مناطق و در سطح وسیع نفوذ و اشاعه پیدا کنند چرا که بسیاری از نخبگان کشوری در مناطق کمتر توسعه یافته کشور هستند.

در راستای عملیاتی کردن این استراتژی، گروه هدف آموزش‌های مهارتی، علاوه بر زنان، نوجوانان، افراد مسن، افراد ناتوان و فارغ التحصیلان بی مهارت دانشگاه‌ها، بخش‌های فقیرتر جامعه یعنی ساکنان نقاط مرزی (توسعه اقتصادهای محلی برای گروه‌های حاشیه‌ای) و حاشیه‌نشین‌های کلان شهرها را شامل می‌شود.

چرا که هر گونه شبکه سازی مستلزم یک رابطه دوسویه و افقی بین مردم و دولت است که با تعامل آنها خیز اقتصادی میسر می‌شود. نوآوری تکنولوژیک نه فقط ابعاد فنی - حرفه‌ای و فرهنگی نیز دارد بلکه خصلت‌های سیاسی و فرهنگی نیز دارد. اما راهکار اجرایی این نوشتار جهت تولید و خیزش اقتصادی توجه به شبکه نخبگان مهارتی و نصب العین قرار دادن آموزش‌های مهارتی به عنوان رکنی عملیاتی در کنار سایر ارکان آموزشی کشور مانند آموزش عالی است. اجرایی کردن و تشکیل این شبکه به شبکه پشتیبانی کننده از نخبگان مهارتی نیاز دارد مقدم بر شبکه نخبگان جهت رصد و شناسایی آنها است. این شبکه حمایتی باید در برگیرنده مجموعه‌ای از نهادها باشد که در توسعه و انتشار مهارت‌های پیشرفته و تکنولوژی‌های نو مشارکت می‌کنند. همچنین باید به چگونگی تعامل آنها با یکدیگر به عنوان اجزای یک سیستم کلی برای خلق و بهره برداری از دانش مهارتی بپردازد.

مؤلفه‌های سازنده شبکه مهارتی نخبگان را بنگاه‌ها، دانشگاه‌ها، سازمان‌های سرمایه گذار مخاطره پذیر، سازمان‌های دولتی مسئول سیاست‌های مهارتی و رقابتی، آزمایشگاه‌ها و مراکز تحقیقات دولتی تشکیل می‌دهند. رویکرد این شبکه حمایتی را می‌توان به عنوان چارچوب مناسبی برای همکاری بخش‌های مختلف درگیر در سیاستگذاری، ایجاد، توسعه و انتشار تکنولوژی در نظر گرفت. به علاوه هم افزائی و تعامل حداکثری بین نیز نخبگان دانشگاه و صنعت وجود خواهد داشت. سیاست‌های حمایتی دولت در راستای ایجاد و حمایت از شبکه نخبگان مهارتی نیز باید مد نظر باشد.

بنابراین با توجه به ذات آموزش‌های مهارتی و مأموریت‌هایی که برای دانشگاه‌های متولی آموزش‌های مهارتی مانند دانشگاه جامع علمی و کاربردی و دانشگاه فنی و حرفه‌ای تعریف شده و تحول در ساختار کلان آموزش‌های مهارتی و شغل محور، ترویج فرهنگ و مهارت‌های کسب و کار، ارتقاء توانائی‌های علمی دانشجویان و ایجاد جایگاه مناسب برای توسعه آموزش‌های مهارتی در برنامه‌های توسعه‌ای کشور در متن و بطن آن قرار دارد و ایجاد شبکه‌ای از نخبگان مهارتی با توجه به اهداف و رسالت‌ها و هم‌افزائی و تجمیع این دانشگاه‌ها یک داده و اولویت اساسی است.

اهتمامی حداکثری جهت بارور کردن آموزش‌های حرفه‌ای و مهارتی سطوح مختلف سنی دارد و در عرصه‌های مختلف صنعتی - آموزشی که اضلاع مهم خیزش اقتصادی و توسعه پایدار هستند، ورودی موفق داشته است. در اینجا باید عنوان کرد که تعاریف سازمان‌های بین‌المللی مانند یونسکو بر این امر اجماع دارند که، آموزش‌های فنی و حرفه‌ای مقوله‌ای مهم از مقولات توسعه پایدار به ویژه در توانمند سازی مهارت‌ها و منابع انسانی است. در نگاه دیگر در توسعه پایدار که نگاهی چند رویکردی است، نگاهی ماندگار به پدیده سرمایه اجتماعی به عنوان بازوی اجرایی ارتقاء اقتصادی می‌شود که این سرمایه اجتماعی، کارگر ماهری است که خروجی آموزش‌های

**سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور
با رصد و شناسایی پارادایم‌های
مربوط به دانش مهارتی در جهان رو
به توسعه، دستور کارهای جدیدی
را برای مولد کردن عرصه‌های تولید
در زمینه‌های صنعتی، خدمات و
کشاورزی ارائه داده است**

مهارتی است.

اهداف این استراتژی، فارغ از رویکردهای کلاسیک و آموزش‌های صرف نظری در آموزش عالی می‌تواند برنامه‌های مشترک بین آموزش‌های مهارتی و بازار کار باشد. بر اساس مطالعات بانک جهانی صنایع ایران عموماً صنایع بزرگ، صنایع سرمایه‌بر، و صنایع دولتی هستند و آنتی تزان آسیب، تاسیس صنایع کوچک، متوسط و توسعه صنایع کاربر بر اساس مزیت‌های فناورانه است که تحقق آن در گرو آموزش‌های مهارتی است.

در این راستا نقش تعاملی دولت و لزوم سیاستگذاری در جهت حمایت از نخبگان و بسط شبکه مهارتی که جزء اصلی اهداف آموزش‌های فنی و حرفه‌ای است، می‌تواند چرخش‌های فوق را در راستای ارتقاء مشاغل و اقتصاد پویا ارتقاء دهد.

در نگاه دیگر علاوه بر اهمیت آموزش‌های مهارتی که می‌تواند باعث تولید بیشتر شود، پایه پای ظهور اقتصاد دانش نیز، سیر خطی دانش از دانشگاه به صنعت تحول یافت که این موارد نقش مهم آموزش‌های مهارتی را برجسته می‌سازد. بدین ترتیب می‌توان تعریفی مهارتی و فنی - حرفه‌ای از

والدین باسواد فرزندان خود را بیشتر به مدرسه می فرستند، انسان های باسواد در دستیابی به فرصت های ادامه تحصیل موفق ترند و جوامع باسوادتر زودتر توسعه می یابند.

باسوادآموزی، قلب هدف جهانی «آموزش برای همه» است. هدفی که بر اساس آن همه انسان ها باید تا سال ۲۰۱۵، از آموزش ابتدایی با کیفیت برخوردار باشند. با فراهم شدن امکان آموزش ابتدایی برای همه، می توان چرخه فقر در

حقی به نام «سواد»

زندگی انسان ها را شکست، مرگ و میر کودکان کاهش و افزایش متوازن جمعیت را فراهم کرد و برابری جنسیتی، توسعه پایدار و صلح و دموکراسی را گسترش داد.

پیکار با بیسوادی از اکابر تا نهضت

اولین سازمانی که رسماً در سال ۱۳۱۵ برای مبارزه با بی سوادی بزرگسالان در ایران شروع به کار کرد، اداره تعلیمات اکابر بود. در آن سال همه کارکنان دولت و پیشه وران موظف به حضور در کلاس های اکابر شدند و تا سال ۱۳۲۰، حدود ۴۷۰ هزار نفر از بزرگسالان با گذراندن دوره آموزشی دوساله خواندن و نوشتن آموختند. تشکیل سپاه دانش در سال ۱۳۴۱ اقدام مهم دیگری در زمینه مبارزه با بیسوادی بود. فارغ التحصیلان دوره متوسطه ابتدایک دوره ۴ ماهه تمرین های نظامی را می گذراندند و بقیه دوره دوساله سربازی را به عنوان آموزگار - سپاهی در روستاها خدمت می کردند. نخستین دوره سپاهیان دانش در اردیبهشت ماه ۱۳۴۲، به روستاها فرستاده شدند و تا سال ۱۳۵۸ بیست و هشت دوره از پسران و هجده دوره از دختران در این سپاه خدمت کردند که تعداد آنها به بیش از ۱۰۰ هزار نفر رسید. بسیاری از سپاهیان دانش پس از پایان دوره سپاهیگری به استخدام وزارت آموزش و پرورش درآمدند. در کنگره جهانی برنامه ریزی بی سوادی در جهان که در شهریور ۱۳۴۴ در تهران تشکیل شد، رهبران جهان متعهد شدند که ملت هایشان تا سال ۲۰۱۵ میلادی بتوانند به یکی از اهداف آموزش همگانی دست یابند. در این سال کمیته ملی پیکار با بی سوادی هم با هدف تعمیم آموزش و از میان بردن بی سوادی در ایران و به کار گیری همه نیروها و منابع انسانی و مالی کشور برای رسیدن به این هدف و نیز کمک به ایفای وظیفه ایران در کار مبارزه بین المللی با بی سوادی تشکیل شد.

طرح سپاه دانش از سال ۵۸ متوقف شد اما بعدها با نام سرباز معلم در مناطق محروم به اجرا درآمد. با فرمان امام خمینی (ره)، نهضت سوادآموزی در سال ۱۳۵۸ شروع به کار کرد و با تشکیل کلاس های سوادآموزی، امکان تشکیل کلاس را در تمام نقاط کشور به وجود آورد. به استثنای سه سال اول فعالیت نهضت، به طور متوسط سالانه نزدیک به ۹۰۰ هزار نفر در کلاس های سوادآموزی شرکت کرده اند.

جنوبی، کشورهای اسکانندیناوی و انگلیس اشاره کرد. بی سوادترین کشورها با بیش از ۵۰ درصد جمعیت بیسواد کشورهای آفریقایی مالی، چاد، بورکینافاسو، گینه، نیجر، اتیوپی، سیرالئون، آفریقای مرکزی و افغانستان هستند.

در این مقایسه ایران از بین ۱۷۸ کشور در جایگاه ۱۲۰ قرار گرفته است. طبق این آمار حدود ۲۳ درصد جمعیت ایران سواد خواندن و نوشتن ندارند و ۷۷ درصد کل جمعیت باسواد

محسوب می شوند. این آمار در میان مردان ایرانی ۸۳،۵ درصد و در میان زنان ایرانی ۷۰،۴ درصد است.

به گفته معاون وزیر آموزش و پرورش و رئیس سازمان نهضت سوادآموزی، در حالی که در سال ۵۸ زمان تشکیل نهضت سوادآموزی ۵۲ درصد افراد زیر ۵۰ سال در ایران بیسواد بودند، امروز در سال ۱۳۹۳، کمتر از هفت درصد جمعیت زیر ۵۰ سال ایران، یعنی ۳،۵ میلیون نفر بیسواد هستند.

تفاوت های آماری در نرخ بی سوادی

تفاوت در تعریف بی سوادی موجب شده است تا گاهی در بررسی نمودارها و آمارهای جهانی و داخلی و حتی در درون کشور تفاوت هایی در آمار مربوط به بی سوادی مشاهده شود.

در صورتی که آموزش و پرورش به وظیفه خود یعنی تحت پوشش قرار دادن همه کودکان واجب التعلیم تا پایان دوره راهنمایی عمل نکند، آموزش بزرگسالان منجر به ریشه کنی بیسوادی نخواهد شد

بر طبق تعاریف مرکز آمار ایران، کسی که بتواند متون ساده را به زبان فارسی بنویسد یا بخواند جزو افراد باسواد محسوب می شود و سواد او معادل تحصیلات اول ابتدایی است، اما به گفته رئیس سازمان نهضت سوادآموزی، بیسواد به کسی اطلاق می شود که نتواند بنویسد یا بخواند و چهار عمل ساده حساب را انجام دهد. با این حساب آمار مرکز آمار ایران با آمار نهضت سوادآموزی در برخی اوقات تفاوت هایی با هم دارد.

از سوی دیگر بر اساس مصوبه شورای عالی آموزش و پرورش کسانی که دارای مدرک تحصیلی تکمیلی، دوره سوادآموزی، سوم ابتدایی یا بالاتر از آن باشند با سواد شناخته می شوند و کسانی که بی سواد مطلق هستند یا مدرکی پایین تر از سوم ابتدایی دارند بی سواد تلقی می شوند که بر همین مبنا بیشترین بی سوادی مربوط به زنان در گروه سنی بالای ۵۰ سال است.

با این حال تعریف جهانی سواد که از سوی سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی سازمان ملل متحد ارایه شده است، چنین است: باسوادی توانایی شناخت، درک، تفسیر، ساخت، برقراری ارتباط و محاسبه در استفاده از مواد چاپ شده و نوشته شده مربوط به زمینه های گوناگون است. باسوادی زنجیره آموزشی است که توانایی رسیدن به اهداف، توسعه دانش و پتانسیل و مشارکت کامل در جامعه ای بزرگ تر را برای یک فرد فراهم می کند.

جلوگیری از رشد نرخ بی سوادی

رشد جمعیت و مشکلات فراوانی از جمله حاشیه نشینی و کار کودکان موجب می شوند که با برخی از خانواده ها به کودکان خود اجازه تحصیل ندهند، یا کودکان به دلیل تلاش معاش از درس خواندن باز بمانند. شیرزاد عبداللهی، آموزگار باسابقه و کارشناس مسائل آموزش و پرورش طی یادداشتی در وبلاگ خود افزایش آمار کودکان بازمانده از تحصیل را موجب افزایش خطر ایجاد نسل جدیدی از بی سوادان می داند.

اومی نویسد: مهم ترین اقدام برای خشکاندن سرچشمه بیسوادی، توسعه تحصیلات عمومی به گونه ای است که هیچ کودکی از رفتن به مدرسه باز نماند و همه کودکان به صورت اجباری و رایگان تا پایان دوره عمومی تحصیل کنند. در صورتی که آموزش و پرورش به وظیفه خود یعنی تحت پوشش قرار دادن همه کودکان واجب التعلیم تا پایان دوره راهنمایی عمل نکند، آموزش بزرگسالان منجر به ریشه کنی بیسوادی نخواهد شد.

در حالی که مسئولان آموزش و پرورش وعده داده اند که تا ۵ سال دیگر بیسوادی را در ایران ریشه کن کنند آمار بیسوادان همچنان نگران کننده است. به گفته رئیس سازمان نهضت سوادآموزی، ۲۰ درصد افراد بالای ۱۶ سال در ایران بیسوادند و کشور ما از این نظر بین کشورهای منطقه رتبه پانزدهم را دارد.

کم سوادی

ریشه کنی بیسوادی قطعاً بر توسعه و پیشرفت یک کشور اثر می گذارد، اما امروزه مفهوم سواد تغییر کرده است و شهروندان یک کشور برای حضور فعال در جامعه به چیزی بیش از خواندن و نوشتن و حساب کردن نیاز دارند. مهارت کار با رایانه و دانستن یک زبان بین المللی از جمله استانداردهای جدید با سواد بودن است.

کارشناسان می گویند: نباید از نظر دور داشت که وجود افراد کم سواد فاقد مهارت یکی از موانع توسعه است. مادر کشورمان در کنار بیش از ۹ میلیون بیسواد، میلیون ها شهروند کم سواد داریم که هیچ گونه مهارتی نیاموخته اند و به عنوان کارگر ساده وارد بازار کار می شوند. دانش آموزانی که با نداشتن صلاحیت علمی لازم مقاطع تحصیلی مختلف را پشت سر می گذارند و دانشجویانی که بدون سواد کافی فارغ التحصیل می شوند و به بازار کار پا می گذارند، ضمن اینکه وقت و هزینه خود و خانواده را صرف تحصیل کرده اند، انتظار بالایی برای کسب موقعیت های شغلی دارند و به انجام هر کاری تن نمی دهند؛ حال آن که در عمل از عهده انجام کارهای مرتبط با رشته خود، آن چنان که باید، بر نمی آیند.

